

Ветерани учесници дефилеа на Батајници

ЗА ОТАЏБИНУ И ВОЈНИЧКУ ЧАСТ

Њих сто, у тамним оделима са береткама на оседелим главама, успешно су испунили оно што се и очекивало: складним маршевским кораком поносно су продефиловали аеродромском пистом, симболично указавши да ако буде требало Србија на њих још увек може да се ослони. О свакоме би могао да се напише роман, а свако од њих могао би да исприча на десетине узбудљивих ратних прича.

До усклађеног и елегантног маршевског корака дошло се упорним увежбавањем

Када је поред свечане трибине на којој су били високи званичници Србије и Русије усклађеним маршевским кораком, уз равнање по врстама и колонама, прошао подешалон војних ветерана, проломио се снажан аплауз. Било је то признање онима који су часно, достојанствено, храбро, одлучно, зналачки и предано стали на браник отаџбине у сукобима 1991. године и у одбрани од агресије НАТО-а 1999. године. Реч је о генералима, официрима, подофицирима и војницима што су годинама били у редовима ЈНА, Војске Југославије, Војске Србије и Црне Горе и Војске Србије.

Ветеранима је дато и почасно место у ешалону, одмах иза ратних застава јединица које су учествовале у ослобађању Београда 20. октобра 1944. године и оних садашњих. Прекаљеним ратницима, боље речено борцима, такво место и припада. Они су симбол слободе и слободарства која, уз два прекида, траје готово осам деценија. То су потомци храбрих предака што су од Косовског боја, преко балканских ратова, Цера, Колубаре, Мачковог камена, албанске голготе, Солунског фронта, преко Кадињаче, Неретве, Сутјеске, Дрвара, Батине, Сремског фронта, до данашњих дана бранили своју нејач, народ, огњиште, државу и територију.

Јунак са Паштрика

На челу је генерал-мајор у пензији Стојан Коњиковац. Знамо га из херојске 549. бригаде по којој је стратегијска авијација НАТО-а дејствовала током агресије НАТО-а бомбардовала чак 24 пута. Једна пара авиона истресала је по 110 тона бомби на простор од 200 до 800 метара, а јединица не помера своју одбрану. То су била тепих бомбардовања. Одолели су јунаци са Паштрика и нападима више хиљада терориста...

-Посебна част и задовољство је учествовати на обележавању 75-годишњице од ослобађања нашег главног града. То што је подешалон ветерана одмах иза ратних застав, представља посебно признање за нас који смо учествовали у борбеним дејствима. Уједно је и порука за младе. Захваљујемо Министарству одбране које је препознало ветеране и пружио им ову улогу. Ово је други пут да ветерани имају своје место и улогу на оваквим манифестацијама, а надамо се да ће тако бити и у будућности. Уједно, то је и нови однос према ратницима који се манифестовао оснивањем едиције „Ратник“, преко снимања два документарно-игране филма – „Ратне приче са Кошара“ и „Ратне приче са Паштрика“ до тродимензионалне изложбе „Одбрана 78“. Ми ветерани дали смо све од себе да оправдамо указано поверење и представили се у правом светлу. Вежбали смо упорно, напорно, одговорно и са много воље. Приметна је велика жеља људи да дају свој допринос овој манифестацији. На батајничком аеродрому смо показали пред званичницима две државе и пред грађанима Србије да на ветеране могу да рачунају, ако за треба. Складним наступом крунисали смо све оно што смо били, што јесмо и што ћемо бити, изјавио је генерал Коњиковац.

У строју ветерана заступљене су многе генерације старешина. Један од њих је и генерал-мајор у пензији Бранко Петковић. Осамдесетих година, у чину мајора, био је ординанс маршала Јосипа Броза Тита. Потом је каријеру окончао као начелник Управе пешадије у Генералштабу Војске Југославије. Пред почетак припрема за дефиле, због нарушеног здравља, примио је инфузију, али учешће на Батајници није хтео да испусти.

-Ово је био велики задатак. Ја сам од првог дана када је речено да треба да

идем од првог дана припремио се и сваки дан на писту. Мени је 76 година. Имам проблеме са крвним судовима на ногама. Одазвао сам се на позив већ првог дана. Дошао сам до генералне пробе, а да нисам био сигуран да ли ћу издржати. Сада се стање поправило. Издржао сам све како треба. Поносам сам на учешће у обележавању годишњице ослобођења Београда. У моторизованом ешалону се налазе нека нова средства ратне технике. Овде су три моја унука. Показао сам им врсте авионе заступљених у летачком делу програма, хеликоптере, топове, нову технику која је стигла у Војску Србије. Овај најмањи је најзадовољнији. Када га уврстим у строј где се чека на пасуљ, веома је задовољан, каже Петковић.

И ветеранка у строју

У првој врсти маршевским кораком гази и генерал-мајор у пензији Милорад Ступар. Већи део радног века служио је у тзв. специјалним јединицама. Ученик је два рата, неустрасив, продоран, брз, прецизан и смеран. Отаџбина му је изнад свега.

- Изузетно је важно спојити оне који су давали младост, ризиковали животе и пролили крв за слободу са онима који се припремају да у одређеним тренуцима стану на браник отаџбине. Они треба да знају да су пре њих радили неки то добро и да се оспособљавају да буду бољи од претходника. То чини оно што се зове одбрана народа, одбрана државе, одбрана слободе, у даху је, онако како он зна, казао Ступар, који је професионалну каријеру завршио као начелник Управе пешадије у Генералштабу ВС. Сада је веома успешан привредник.

Међу ветеранима и једна жена. И то не било ко, већ пуковник Ковиљка Јурић. Већи део радног века у војсци била је виша медицинска сестра, а онда је уз рад завр-

шила и правни факултет. Самохрана мајка извела је на пут двоје академских грађана. Пред пензионисање радила је у Команди одбране Загреб.

-Увежбавање дефилеа и наступ на аеродрому Батајница ми много значе. Живим сама. За мене је ово било велико дружење и нисам погрешила што сам прихватила учешће у обележавању ослобођења Београда. Превише је током рада било тешких ствари. Памтићу дефиле као изузетан догађај, изјавила је за „Војни ветеран“ Ковилка Јурић.

Негдашњи пилот на авиону МиГ-29 пуковник у пензији Мирчета Јокановић овога пута није летео, већ је корачао у пешадијском ешалону. Сада већ давне 1987. године завршио је преобуку у СССР-у за пилота надзвучног авиона. Остварио је више од 1350 налета на авионима МиГ-21 и МиГ-29. У РВ и ПВО познат је као пилот који је на гађањима непогрешиво погађао циљеве у ваздушном простору и на земљи. Чак је успео да пројектилом пресече сајлу која је вукла мету.

-Често сам учествовао на оваквим манифестацијама. Године 1997. на аеромитингу на Батајници, вероватно једном од највећих организованих у нас, био сам вођа групе у приказу борбе у ваздушном простору. Често се на нас ветеране заборавља. Ово је била прилика, коју нисам пропустио, да сретнем старе другове и да доживим наше наследнике у смислу шта раде и како раде, рекао је Јокановић.

Пуковник у пензији Драган Ћирковић, који је готово цео радни век провео у Оперативној управи Генералштаба, сада обавља дужност генералног секретара Савеза резервних војних старешина Србије, организације која је недавно обележила век постојања.

Пример млађим генерацијама

-Ово је прилика да наше друштво покаже да није заборавило нас ветеране, а и ми да присуством укажемо на снагу на коју држава може да рачуна, ако јој је угрожена слобода. Наш наступ је пример млађим генерацијама да поштују оне који су се борили за слободу, за нашу домовину, за достојанство човека и наше професије, поручује Ћирковић.

Заставник прве класе у пензији Берислав Јовановић, који гази 82. годину, потмак је српских јунака из Првог светског рата. Деда по оцу Адам, деда по мајци Павле (Силић) и млађи брат деде по оцу Војин, учесници су славних битка за слободу Србије. После Церске битке када су прогнали аустроугаре према Дрини, деда по мајци погинуо на планини Гучеву. А деда по оцу и његов брат кренули са српском војском и преживели албанску голготу. Када су се опоравили на Крфу, кренули су у пробој Солунског фронта. Године 1918. вратили су се живи и здрави у завичај на Цер. Поносим се тим јунацима. Живела Србија, нагласио је Јовановић.

-Обојцу сам запамтио. Кад ми је деда по оцу умро, имао сам 12 година. Плакао сам као киша. Дедин млађи брат умро је четири године касније. Памтим их по свему, а највише из дружења у јесен, када смо скупљали шљиве и џанарице. Уз мало ракице причали су доживљаје из љутих битака. Поносим се што сам потомак церских јунака, нагласио је Јовановић.

Падобрански ветеран Слободан Баџић,

Стојан Коњиковац

Бранко Петковић

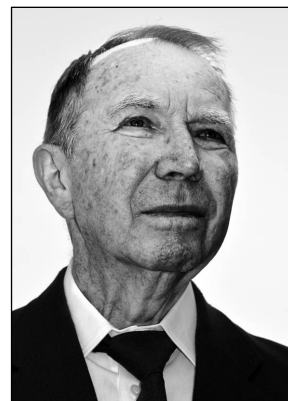
Милорад Ступар

Ковилка Јурић

Драган Ћирковић

Берислав Јовановић

Слободан Баџић

Ред по ред, равнање, правац...

иначе продуцент, служио је војску 1984/1985. Учествовао је у рату 1991. године, Памти све догађаје из тог времена када су он и другови одважно и зналачки извлачили јединица из окружења.

-Већина наших операција у оно време су спасилачке природе. У аероклубу ветерана скачемо падобраном сваке године. У оквиру међународне сарадње Момчило Милић и ја били смо прошле године у Русији. У Белгороду смо остварили скокове пријатељства. И Руси долазе код нас и скачу у Лисицјем Јарку. Учешћем у дефилеу ратника дајем свој прилог мојој Србији. Ово је стајанка која је била наш матични аеродром. Одавде смо кретали у бојеве. Лепо је бити ту. Лепо је да се окупимо. Код нас падобранаца царује братство. Увек смо заједно, држимо се и помажемо у рату и у миру. Сви смо као један.

У строју ветерана је и пуковник у пензији Милан Калчић, ранији начелник Центра

Министарства одбране за везу са иностраним војним представницима. Председник је Месне организације УВПС „Бежанијска коса“. Веома активан у свим значајним подухватима. Ту је и пуковник у пензији Славиша Радоњић, официр који је био експерт за израду формација наших јединица. Још би десетине имена учесника овогодишњег дефилеа могло да се наведе. Ту је и Миломир Станковић, резервни војни старешина из Младеновца. Пензију је зарадио у Колубари, а сада је потпредседник организације резервних војних старешина у Младеновцу.

Ветерани учесници приказа „Слобода 2019.“ испунили су своју људску, моралну и војничку обавезу. То су учинили исто онако као што су раније на најбољи начин извршавали поверене задатке. Они су лице наше отаџбине, синови који ће служити своме народу до судњег дана.

3. Пешић

Свечана седница војних пензионера Врања

ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ПРИМЕР

Скуп је протекао ефикасно, у складу са високом организацијом, по чему се организација у граду под Пржаром издваја у односу на многе друге

Војни пензионери Врања залажу се за положај који ће им обезбедити потпуну правну сигурност

И поред свих активности које предузима Удружење војних пензионера Србије, друштвени статус корисника војне пензије и њихов материјални положај није бољи, констатовано је на седници Скупштине Градске организације УВПС у Врању. Они који би требало да брину о грађанима трећег доба, упркос аргумената које им подастире Удружење, као да настоје да из дана у дан смање законом утврђена права војних пензионера.

У прецизно сачињеном извештају председника врањанских војних пензионера Воје Младеновића таксативно су наведене све чињенице које указују на незавидан положај корисника војне пензије. Стање је посебно алармантно када је реч о висини пензија. Наиме, војне пензије су за четири и по године повећане укупно за 7,77 одсто, а плате у државној администрацији и до 27 одсто. Током трајања привременог закона, за четири године, војне пензије су у просеку смањене за 15,6 одсто. Посебан проблем створен је после преласка пензија из Фонда за СОВО у РФ ПИО. Старешине истог чина и положаја, само пензионисани у различито време, имају различита месечна примања која се разликују чак до 30 одсто. Занимљиво је да, на пример, пуковници имају већу пензију од генерал-потпуковника.

Воја Младеновић је посебно апострофирао дискриминацију војних пензија у односу на цивилне пензионере у погледу усклађивања месечних примања за 11,09 одсто. То што је корисницима војне пензије признат само део увећања у односу на цивилне колеге, остаће упамћено као на-

рушавање система пензијског и инвалидског осигурања, односно као споменик неправди. У редовима војних пензионера све више расте незадовољство због одлука надлежних државних органа да се окрњени део пензија за период од четири године не врати корисницима. Устав је допустио да се примања пензионера, због проблема у обезбеђењу средстава за буџет, смање, али је регулисао да када се прилике поправе пензионерима треба вратити умањени део, јер се пензија сматрају личном имовином. Како су представници државне администрације више пута изјавили, пензионери су дали највећи допринос фискалној стабилизацији државног буџета. Стога војни пензионери очекују да буду награђени, а не да се осећају да су кажњени на дуже стазе.

Стандард команданта Симиовића

Здравствена заштита, како је оцењено на скупу, још увек није достигла ниво који имају други грађани. Због свега тога се очекује да се предузму одговарајуће мере, како би војно здравство у свему достигло цивилно.

У погледу стамбене ситуације, све наदे упрте су у станоградњу која се спроводи у неколико градова Србије. По свему судећи први станови биће усељиви у Врању, што ће онима који су одлучили да живе у том граду бити решен проблем у наредном блиском периоду.

Војни пензионери Врања се залажу за потпуну правну сигурност грађана трећег доба. Пензије се непрестано налазе на

својеврсној низбрдици, што их чини неспокојним.

Председник УВПС Љубомир Драгањац је на почетку излагања говорио о односу команданата 4. бригаде копнене војске према својим пензионерима. Садашњи командант КоВ генерал-потпуковник Милосав Симиовић сматрао је својом обавезом да присуствује скуповима војних пензионера. Са том праксом су после наставили и генерали Зоран Лубура и садашњи командант бригаде Слободан Стопа.

Говорећи о обраћању УВПС председници Владе Ани Брнабић и председнику државе Александру Вучићу, председник Драгањац је рекао да очекује да ће председник примити представнике УВПС, како би га обавестили о нагомиланим проблемима војних пензионера.

Невоље војних пензионера, према речима председника Драгањца, почеле су 2008. године заостајањем пензија, које ће до краја ове године пасти на ниво испод 60 одсто у односу на плате. Када је држава укинула давања војним пензионерима са најнижим примањима по члану домаћинства, реаговала је организација која издваја 40 одсто од чланарина, како би помогла колегама који се налазе у материјалним тешкоћама. Указао је и на проблеме у војном здравству, подвлачећи да је на неповољну снабдевеност лековима највише утицало то што су из средстава за здравствену заштиту исплаћиване надокнаде за боловања професионалних припадника РС.

Заслужнима признања

Проблеми у вези са војним пензијама ће нестати онога часа када се пензијско осигурање врати у Фонд за СОВО, чему се упорно залаже УВПС, рекао је између осталог Љубомир Драгањац.

Узимајући реч, бригадни генерал Слободан Стопа је честитао пензионерима Врања 26 година успешног рада. Пренео је и поздраве команданта КоВ генерала Симиовића. Захвалио је генералу Драгањцу на лепим речима, нагласивши да ће и у будућност однос Команде 4. бригаде и даље бити у складу са досадашњом традицијом. Потом је бираним речима говорио о сарадњи бригаде са градском организацијом УВПС. Говорио је о заједничким активностима, али и о томе чиме се баве припадници Војске Србије. У своме излагању генерал Стопа је истакао да је безбедносна ситуација на југу Србије стабилна и обавестио војне пензионере о активностима које су до сада спроведене када је реч о војној обуци. Било је речи и о досадашњим вежбама 4. бригаде са јединицама из других земаља. Обавестио је присутне да је у јединицу стигло ново санитетско возило, чиме ће бити увећани капацитети санитетске службе у гарнизону.

Заслужним појединцима уручена су и признања. Плакетом УВПС награђен је Илија Швелба, а захвалнице су додељен Цвети Стрковићу, Марку Ђукићу, Славиши Добросављевићу, Стојану Младеновићу и Дејану Стојименову.

Скуп је протекао ефикасно, у складу са високом организацијом, по чему се организација у Врању издваја у односу на многе друге.

З. П.

Скупштина Градске организације УВП Крушевац

ПАЛЕТА ДОБРИХ РЕЗУЛТАТА

Говорећи о проблемима који су битно утицали на статус војних пензионера у остваривању права из области пензијског и инвалидског осигурања, као и стамбеног обезбеђења, председник ГрОд је посебно нагласио мере које Главни одбор УВПС предузима на плану очувања војнопензионерског система и заштити права КВП, утврђене Уставом и законима.

Скупштина је прилика да се претресу важна питања војних пензионера

Упрепуној сали дидактичког кабинета, у крушевачкој касарни „Цар Лазар“, 3. октобра одржана је редовна годишња Скупштина Удружења војних пензионера Крушевац, на којој су сумирани резултати рада за протекли једногодишњи период и одређени плански задаци за наредни период.

Скупштину је отворио председник Градске организације Душан Самарџић и том приликом поздравио госте: председника Главног одбора и УВПС Љубомира Драгањаца, главног и одговорног уредника „Војног ветерана“ Звонимира Пешића, начелника за послове за војним осигураницима Крушевац капетана Петра Карајовића, представника Градске организације РВС Слободана Лазића, председника СУБНОР-а Крушевац Илију Омића, представника градске организације УВП Краљево, повереника за општине Брус, Варварин и Ћићевац и представника средстава јавног информисања.

Подносећи извештај за претходни једногодишњи период, председник Самарџић је веома сажето представио бројне активности. Тежиште рада ГрОд било је усмерено на реализацију задатака из домена статистичких, социјалних и здравствених проблема, као и на пружање помоћи КВП на остваривању права која им припадају по важећим прописима. Говорећи о проблемима који су битно утицали на статус војних пензионера у остваривању права из области пензијског и инвалидског осигурања, као и стамбеног обезбеђења, председник ГрОд је посебно нагласио мере које Главни одбор УВПС предузима на плану очувања војнопензионерског система и заштити права КВП, утврђених Уставом и законима.

Борба за статусна и друга права

У даљем излагању председник Самарџић је таксативно навео главне активности за протекли период: обилазак старих и болесних; обезбеђење солидарне помоћи за КВП у износу од 374.000 динара; учешће на манифестацијама поводом значајних датума из историје са полагањем венаца за Дан победе, Видовдан, Дан почетка агресије НАТО, Дан ослобођења и слично; учешће у обележавању Дана јединице и служби у Гарнизону, као и у раду сродних организација, које делују у Крушевцу; дружење војних пензионера, информисање и друго.

Општи је закључак да бројне активности не би могле да се реализују без изузетне помоћи и сарадње Команде Гарнизона, Центра АБХО, 246. б АБХО, Одељења за здравствену заштиту, 4. групе Фонда за СОВО, чланова Градског одбора и повереника.

Извештај Надзорног одбора о пословању организације у анализираном периоду поднео је председник НО Ђурђе Радмановац, истичући да није било неправилности у раду, да постоји сва прописана евиденција о приходима и расходима, и да се води по Правилнику о рачуноводству. Закључио је да су у протеклом периоду све активности ГрОд УВП Крушевац извршене у складу са Статутом УВПС и Правилником о рачуноводству, а у корист чланова УВП Крушевац.

Учествујући у раду редовне Скупштине председник ГлОд Љубомир Драгањак је детаљно информисао чланове Удружења о битним питањима, којима се бави Главни одбор УВПС. Дата су исцрпна објашњења шта је војнопензионерска организација до сада урадила и шта планира да предузме у наредном периоду.

Председник Љубомир Драгањак је посебно апострофирао да је доношењем Закона о смањењу пензија пратило и неодговарајуће њихово усклађивање. У периоду трајања закона до његовог усклађења, пензије су усклађене за 7,75, а плате у јавном сектору су порасле за 17 одсто. Почетком ове године плате у јавном сектору су повећане за још 10 одсто, а у овогодишњем буџету нису предвиђена средства за усклађивање пензија. Обећања да ће се пензије усклађивати у складу са растом бруто друштвеног производа, нису се остварила, па је тако војне пензионере захватило разочарење.

Удружење ће се и даље залагати да се усклађивање пензија врши у складу са системским законима о ПИО. Од 2012. године до данас, изражено је заостајање војних пензија у односу на плате професионалних војних лица. Тренутно, износи војних пензија у односу на плате ПВЛ су испод 60 одсто, што је за око 20 одсто мање у односу на некадашње законско решење, са тенденцијом све веће разлике. Код надлежних државних органа УВПС је покренуло иницијативу да се пензијско-инвалидско осигурање врати у систем СОВО и да се одређивање и усклађивање војних пензија веже за плате ПВЛ.

О проблемима војног здравства

Тренд урушавања војног здравства и поред сталног указивања УВПС надлежним органима, наставља се и даље. Здравствена заштита војних осигураника оптерећена је неодговарајућим квалитетом пружених услуга, пре свега на примарном нивоу. Дуго се чека на заказивање специјалистичких прегледа и хируршке захвате. Примена Закона о здравственом осигурању и здравственој заштити војних осигураника траје више од три године, због чега се многи проблеми не решавају. Током више од пет година, трошкови боловања ПВЛ до 30 дана исплаћивани су из средстава која се издвајају за здравствено осигурање. Приходи од лечења цивилних осигураника се враћају МО само у износу од 50 одсто, чиме се смањују могућности војног здравства.

Започети процеси увођења електронских картица и издавања рецепата је прекинут, тако да је војно здравство дошло у ситуацију да није компатибилно са цивилним. Због тога су настали проблеми у издавању рецепата војним осигураницима у цивилним здравственим установама.

Стање у погледу стамбеног обезбеђења војних пензионера није побољшано. И даље је веома алармантно и неизвесно када ће више од 8.500 КВП решити своје стамбено питање. Најављена стамбена изградња за припаднике безбедносног сектора је на почетку. Због тога у УВПС апелују да надлежни државни органи предузму све потребне мере да се процес убрза и тако остваре планови станограђње.

Поводом 26-годишњице оснивања и рада УВПС, додељена су признања. Повеља УВПС уручена је Душану Самарџићу, председнику ГрОд УВПС Крушевац, Захвалнице УВПС додељене су пуковнику Радету Рњаковићу и Добривоју Добродолцу, а књига Ванчи Филиповски, потпредседнику ГрОд УВП Крушевац. Захвалница Градске организације УВП Крушевац додељена је мајору Војкану Миловановићу, командиру чете 246. б АБХО.

Мр Александар Симоновски

Породице погинулих припадника ВЈ на изложби „Одбрана 78“

СИНОВИ ОТАЏБИНЕ НИСУ ЗАБОРАВЉЕНИ

Чланови породица погинулих припадника Војске Југославије обишли су изложбу Министарства одбране и Војске Србије „Одбрана 78“ у Музеју града Београда. Њихов домаћин био је начелник Управе за традицију, стандард и ветеране Сектора за људске ресурсе пуковник Душко Шљиванчанин.

Реч је о шесторици погинулих припадника Војске Југославије страдалих 30. септембра 1998. године – заставнику Милану Бундалу, млађем воднику по уговору Мирославу Јоџићу, војницима Илији Павловићу, Милошу Павловићу, Владимиру Радојичићу и Миладину Гобељићу, као и војницима Ђула Дорину који је страдао 7. маја 1998. године на територији Црне Горе и Саши Стајићу, првој жртви НАТО агресије 24. марта 1999. године.

Како је истакао пуковник Шљиванчанин, повод је годишњица страдања погинулих припадника Војске Југославије и додао да

сматра да део наше јавности не зна шта се десило 30. септембра 1998. године.

- Позвали смо родитеље и чланове ових породица да одамо пошту нашим јунацима. И свим касније страдалим припадницима Војске Југославије, на овакав или сличан начин, одаћемо почаст и то управо радимо овде у изложбеној поставци „Одбрана 78“, где породице могу да виде да њихови синови заиста нису заборављени, рекао је пуковник Шљиванчанин који је члановима породица уручио по књигу „Јунаци отаџбине“ с посебно писаним посветама за сваког погинулог припадника.

Чланове породица погинулих припадника ВЈ у Управи за традицију, стандард и ветеране примио је начелник те управе пуковник Душко Шљиванчанин, у то време командант граничног батаљона. Заједно са њим био је и тадашњи заменик командира карауле „Кошаре“ заставник прве класе Саша Радојевић.

Чланови породице палих бораца на изложби „Одбрана 78“

Дружење војних пензионера са старешинама Команде Копнене војске

СУСРЕТ САБОРАЦА

У Дому војске Србије у Нишу, 7. октобра, одржан је четврти сусрет Команде копнене војске са војним пензионерима југоисточне Србије. Био је то сусрет за памћење и незаборав јер су се многи од њих после дугог низа година поново срели.

Госте је дочекао целокупни командни састав Копнене војске Србије, са командантом, генерал-потпуковником Милосавом Симовићем, на челу. Командант је лично поздравио госте и са сваким понаособ се срдечно поздравио, изражавајући притом добродошлицу на више-часовно дружење.

У званичном делу, на почетку дружења, присутнима се обратио генерал Симовић речима: „Добро нам дошли господо, ко-

леге генерали, официри и подофицири, на данашње четврто дружење. Ви знате да смо овај сусрет претходне три године закидали крајем маја. Али, из објективних разлога, то нисмо могли да остваримо овог маја. Чинимо то, ето, данас, што свакако не губи на значају. Желим вам пријатан дан и лепо дружење.

Драго ми је што сте дошли у овомом броју. Ето прилике да међусобно проћаскате о свему и свачему, да се подсетите некадашњих дана проведених у војсци, на радним местима. Ми увек рачунамо на вас и ценимо ваш уложени труд на функцијама које сте обављали у војсци“. Овим присним, топлим речима завршио је кратко обраћање

скупу пензионера, а било их је више од 300 у холу Дома војске у Нишу. Генерал Симовић је свима на крају пожелео дуг и срећан живот.

Затим је Симовић позвао све пензионере присутне дружењу

који имају осамдесет и више година живота да се фотографишу са њим за успомену. Након тога настављено је дружење уз малу закуску.

С. Панакијевски

Јавни позив за продају станова у Врању, Новом Саду, Краљево, Крагујевцу, Сремској Митровици и Нишу

КАКО ДО КРОВА НАД ГЛАВОМ

На сајту Министарства одбране објављен је јавни позив за продају станова за припаднике снага безбедности у гарнизонима Врање, Нови Сад, Краљево, Крагујевац, Сремска Митровица и Ниш.

У појединачним текстовима за сваки од набројаних гарнизона назначени су детаљи који се односе на локацију стана, начин конкурсисања, рокове и све друго што је важно за куповину станова по повољној цени квадрата.

Сва лица која конкуришу за станове могу да се информишу о становима путем каталога који су објављени на сајту: www.ssb-srbija.com.

Све информације у вези са овим јавним позивом могу се пронаћи на сајту Министарства одбране

PC: www.mod.gov.rs.

Тужан догађај који се збио пре 21 годину, према неким истраживањима, требало је да послужи као окидач за агресију НАТО-а на СРЈ. Терористи су дошли са територије Републике Албаније, поставили заседу, починили велики злочин и вратили се у нама суседну државу. Планери овог чина рачунали су на одмазду Војске Југославије, што би послужило као оправдање за општи напад на нашу земљу. За овај тежак злочин нико од терориста није судски процесуиран.

Скупштина крагујевачких војних пензионера

ВРАТИТИ ЗАКИНУТИ ДЕО ПЕНЗИЈА

Седница редовне Скупштине Градске организације Удружења војних пензионера Крагујевац одржана је 10. октобра, уз присуство 83 члана. Као гости скупу су присуствовали председник УВПС Љубомир Драгањац, члан ИО УВПС Остоја Поповић и представник СУБНОР-а Крагујевац.

Извештај о раду удружења за претходни период поднео је председник крагујевачких војних пензионера Војислав Антић.

Удружење у Крагујевцу данас броји 755 чланова. У прошлом периоду примљено је 12 чланова, два су ишчлањена, а њих 31 је преминуло. Занимљив је податак да је, по захтеву породица, 11 сахрана спровео Градски одбор. Током године представници Градског одбора УВПС обишли су 20 старијих, болесних и тешко покретних чланова. Њима је уз преношење добрих жеља уручен и скроман поклон.

За социјално-хуманитарну помоћ поднето је 23 захтева, а позитивно је решено 22 захтева и исплаћено укупно 504.000 ди-

нара. На решавање стамбених питања чека 46 чланова, од којих шест породица живи у касарни. У протеклом периоду реализована су три излета. Што се новчаних средстава тиче, приходи су надвисили трошкове за 42.848 динара.

Након подношења извештаја,

у дискусијама чланова провејавала су питања попут: какве су шансе да се део умањених пензија, по ванредном Закону, за период 2014-2018. године врати, а и какви ће бити услови откупа станова које гради Влада Републике Србије за припаднике безбедносних снага Србије.

Председник УВПС Љубомир Драгањац појаснио је шта Удружење чини на том плану и какве су шансе за остварење тог захтева. О условима откупа станова објашњење је дао члан ИО УВПС Остоја Поповић.

В. А.

Забележено у Пироту

БИТКА ЗА НОВЕ ЧЛАНОВЕ

Свечаном седницом одржаном у читаоници Народне библиотеке у Пироту, 7. октобра, војни пензионери Пиротског округа обележили су јубиларни 25. рођендан Градског удружења УВПС Пирот.

Седници су, поред чланова Општинске организације из Пирота, Бабушнице и Беле Паланке, присуствовали и гости из Београда: Љубомир Драгањац, председник Удружења војних пензионера Србије и Зоран Вучковић, председник Извршног одбора ГО УВПС. Из Ниша је дошао потпуковник Бојан Видановић, представник Копнене војске Србије. Из града су присуствовали Марија Станковић, директорка Компаније „Дунав осигурање“ у Пироту, Оливера Антић, директорка РФ ПИО, филијала Пирот, Надица Костић, директорка Народне библиотеке у Пироту и Сања Живковић-Костић, директорка Поштанске штедионице у Пироту, а и Ђорђе Митић, председник Градског удружења пензионера Пирот.

Уводно излагање имао је председник Градског удружења војних пензионера Пирот Драган Петровић. Он је у кратким цртама подсетио присутне на 1994. годину, када је формирано удружење и када је било свега 68 чланова. У наредним годинама, из године у годину, расло је чланство и ето данас броји око 300 пензионера. Удружење је наставило битку за нове чланове. То један од приоритетних задатака, казао је Драган Петровић. Ништа мање није важно ни пита-

ње обиласка болесних и изнемоглих и стална брига о стандарду корисника војне пензије.

Скупу се обратио и председник Удружења војних пензионера Србије Љубомир Драгањац. Поздрављајући скуп он је, између осталог, рекао: „Није прилика да овог тренутка говоримо о проблемима који тиште војне пензионере. Ипак, напоменућу да актуелна власт у Републици Србији, пре свега ресорни министар Александар Вулин, има разумевања за проблеме војних пензионера. Надам се да ћемо се ускоро срести и са председником РС Александром Вучићем“, казао је Драгањац.

На свечаности су уручена признања за

сарадњу градске организације Удружења војних пензионера лицима који су исказали своју љубав и приврженост Удружењу и на неки начин помогли успешном раду.

Повељу Удружења војних пензионера Србије својим радом завредео је Драган Петровић, председник Градског удружења, Плакету војних пензионера Србије добили су Ђорђе Митић, председник Градског удружења пензионера и Горан Петровић, почасни члан Градског удружења војних пензионера у Пироту. Захвалнице су уручене Бориславу Алексовском, Игору Димитрову и Милету Николићу, члановима Градског одбора удружења.

С. Панакијевски

Нишке свечаности

ПОШТА ОСЛОБОДИОЦИМА

Полагањем венаца на споменик војводи Петру Бојовићу обележена је 101. годишњица ослобођења Ниша у Првом светском рату. Венце су положили представници Војске, градоначелника, Нишавског управног округа, градских општина, бораčkih и других организација, Градске организације УВПС, заједно са секцијом Клуба генерала у Нишу.

„Ове године обележавамо 101. годишњица ослобођења Ниша у Првом светском рату. То је изузетан датум у историји овог града. Наш град се није никад мирио са окупаторском чизмом и зато овај дан стално обележавамо на свечан начин и да се сећамо свих жртава које је наш народ поднео за ослобођење града”, рекао је заменик градоначелника Ниша Горан Милосављевић.

Прва српска армија је ослободила Ниш 12. октобра 1918. године. Након пробоја Солунског фронта 1918. године почело је ослобађање српских територија окупираних од Бугарске, која је капитулирала 29. септембра 1918. године. Војвода Петар Бојовић је 1. октобра 1918. године издао заповест војсци за ослобађање југа Србије. Прва српска армија, под командом војводе Петра Бојовића, кренула је према Нишу. Трупe прве српске армије 9. октобра 1918. године, отпочеле су операцију за ослобођење Ниша. Град је ослобођен 12. октобра.

Полагањем венаца на Тргу краља Милана, а затим и на мемо-

ријалном комплексу „Бубањ” обележена је 75-годишнина ослобођења Ниша у Другом светском рату, 14. октобар 1944. године. Венце су положили представници Нишавског управног округа, Војске Србије, Министарства унутрашњих послова, Градских општина, бораčkih и других организација, међу којима и Градске организације УВПС Ниш.

„Сећамо се свих оних који су погинули 14. октобра и учимо генерације да негују и поштују традицију и свој народ и да много тога позитивно учине”, истакла је Драгана Сотировски, начелница Нишавског управног округа.

Операција за ослобођење Ниша отпочела је 8. октобра 1944. године и трајала је седам дана. Српске снаге су оствариле значајну бројчану преоућ и заузеле повољне позиције. Непријатељ је натеран на повлачење, јер је претрпео велике губитке. Ослобођена је Јужна Морава и сва места источно од ње. Савезничке снаге су оствариле концентрацију бројно и технички надмоћнијих снага у односу на силе осовине 80.000 према 20.000.

У ослобађању Ниша учествовале су Десета и Дванаеста српска бригада, 22. српска дивизија, које су продрле у југоисточни део града, а затим су у град ушле 8. српска бригада, 23. и 26. српска бригада са севера и у садејству са Првим рејоном Црвене армије, Ниш је ослобођен око 16.00 часова 14. октобра 1944. године.

Поводом ослобађања града Ниша у Првом и Другом светском рату, градоначелник Ниша Дарко Булатовић (иначе и члан УВПС - Градске организације Ниш), организовао је пријем. Градоначелник је одржао пригодан говор, а о самом обележавању говорили су историчари Ниша. Пријем је завршен пригодним културно-уметничким програмом.

М. П. – Т. И.

У Крушевцу обележен Дан АБХО службе

ВИДАН НАПРЕДАК

Делегација УВП Крушевца, са председником Душаном Самарџићем на челу, 27. септембра присуствовала је обележавању 28. септембра – Дана Службе АБХО Војске Србије на војном комплексу „Равњак” у Крушевцу.

Свечаности су присуствовали: представник Команде КоВ пуковник Дејан Петковић; градоначелница града Крушевца Јасмина Палуровић; начелник Расинског округа Бранислав Весић; Епископ нишки и војни господин Арсеније, Епископ крушевачки господин др Давид; команданти јединица у гарнизону; представници АБХО јединица Оружаних снага Белорусије; представник Полицијске управе Крушевац; директори јавних предузећа и установа града Крушевца; представници Удружења војних пензионера, Организације РВС и Удружења бораца ослободилачких ратова; пензионисани припадници Центра АБХО и 246. батаљона АБХО (некада бригаде) и представници средстава јавног информисања.

У име припадника Центра АБХО и 246. б АБХО, присутне госте поздравио је командант свечаности потпуковник Зоран Вукадиновић, који је између осталог рекао:

„28. септембра 1932. године у Крушевцу, у Војно-техничком заводу „Обилићево”, формирана је прва јединица противхемичке заштите, која је утемељила правце развоја и постојања АБХ службе.

Центар АБХО је носилац индивидуалне стручно-специјалистичке обуке АБХО војничког састава, курсирања и усавршавања припадника Војске Србије Различитог нивоа из области АБХО, испомоћи у школовању официра АБХ службе Војној Академији и подршке у реализовању

преузетих државних обавеза (међународних конвенција и уговора у области ограничења и заштите од ефеката дејства ОМУ). Центар је на основу Одлуке министра одбране о променама у организацији и развоју Центра за усавршавање кадрова прерастао у Регионални центар АБХО, водећи центар у региону за обучавање кадрова АБХО службе. Као такав у могућности је да реализује задатке за националне потребе, потребе земаља региона, партнерских земаља и међународних организација по основу различитих уговора, а формација Центра омогућава каријерно усавршавање и напредовање официра и подофицира АБХ службе.

Током ванредне ситуације у земљи 2014. године, 246. батаљон АБХО пружио је помоћ становништву на 16 локација у земљи, за шта је одликован златном медаљом за заслуге Указом председника Републике Србије у априлу 2015. године.

Године 2015. и 2016. године у мултинационалним операцијама Уједињених нација у оквиру контингента Војске Србије из 246. батаљона АБХО био је ангажован стрељачки вод у Републици Кипар. Мисија је трајала шест месеци, а сви припадници стрељачког вода оцењени су највишим оценама за реализацију додељених задатака.

Освећен је и богослужбени простор посвећен „Воздвижењу часног крста” уз Свету архијерејску литургију и обележена слава богослужбеног простора и Центра АБХО.

Овом приликом уручене су награде и признања најистакнутијим појединцима службе, као и учесницима у борбама током агресије НАТО-а на СР Југославију.

Мр А. Симоновски

Дружење бивших припадника херојске бригаде

ЧАРИ РАТНОГ ДРУГАРСТВА

У Крушевцу је 23. септембра одржано дружење бивших припадника херојске 125. моторизоване бригаде, посвећено Дану формирања те јединице – 23. септембар 1981. године у Косовској Митровици. Борбени пут те јединице и херојство њених припадника, описани су у многим књигама, новинским текстовима и емисијама електронских медија.

Бригада је 1998. и 1999. године ангажована у одбрани од терористичких снага у од агресије НАТО-а на простору Косова и Метохије. У тој борби погинуло је 92, рањено 359 и нестало шест припадника бригаде. За заслуге у ратним дејствима, одликовано је 412 припадника бригаде, а за испољену храброст, патриотизам и остварене успехе у борби, 125. моторизована бригада је 16. јуна 1999. године одликована Орденом народног хероја.

Извршавајући наредбу Врховне команде, бригада је јуна 1999. године премештена у Крушевац, где је наставила да извршава одговорне задатке на административној линији према Косову и Метохији, на четири базе и у обуци војника. Команда бригаде је у кругу касарне „Расина“ подигла споменик палим борцима и формирала Спомен-собу јединице.

Реорганизацијом Војске Србије, та јединица је расформирана, а њен правни наследник је Команда за развој Расинске бригаде у Крушевцу.

Организатори дружења бивших припадника 125. моторизоване бригаде били су заставник прве класе Ивица Лазић, Иван Миодраговић, уз велику помоћ команданта Расинске бригаде пуковника Радета Рњаковића. Позиву се одазвало 250 бивших припадника ове бригаде.

На споменик палим борцима венце су положили: делегација Града Крушевца са заменицом градоначелника Весном Лазић на челу, делегација Команде гарнизона са пуковником Радетом Рњаковићем на челу, начелник Расинског округа Бранислав Весић, делегације Кола српских сестара, Организације РВС, СУБНОР-а, ратних војних инвалида, ветерана и породица погинулих бораца. Делегацију УВП Крушевац чинили су Бобан Остојић и Гојко Лукић.

Окупљене је поздравио ратни командант бригаде генерал-мајор у пензији Драган Живановић, који је у обраћању изричито захтевао да се погинули другови не смеју заборавити, а о њиховим породицама треба водити бригу.

Парастос је служио свештенство Крушевачке епархије.

Телефоном, путем разгласа, скуп се обратио и генерал Лазаревић.

Послератни командант те бригаде, пуковник у пензији Љубинко Ђурковић, уручио је Плакету генералу Живановићу, дар Друштва црногорско-руског пријатељства „Свети Георгије“ из Никшића, а Спомен-соби 125. мтбр поконио је „Захвалницу-златну грамату“ и икону Светог Василија Острошког, такође дар Друштва из Никшића.

Дружење које је већ постало традиционално, настављено је у ресторану „Салаш“ у Крушевцу.

Путем видео-линка из финског затвора присутне у ресторану „Салаш“ поздравио је и генерал Небојша Павковић, пожелевши им добро здравље и срећу и да буду истрајни у борби за истину о агресији НАТО-а и зла која су почињена нашем народу.

Мр А. Симоновски

Обележен Дан општине Варварин

КОРАК НАПРЕД

Обележавање Дана општине Варварин започето је у 23. септембра Спомен-парку „Саставци“, у присуству бројних званика и пријатеља. Церемонија је отпочела поменом учесника Варваринске битке (1810. године), након чега су положени венци на Споменике српским и руским војницима.

У Дому културе је одржана свечана седница, коју је отворио председник Скупштине Драгољуб Станојевић. Он је уз поздраве и речи добродошлице госте обавестио о раду Скупштине. Потом се присутнима обратио председник општине Војкан Павић, који је сумирао резултате рада у претходних годину дана, на основу којих је и донета Одлука о додели награда и призна-

ња најзаслужнијим организацијама и појединцима.

Плакете општине Варварин су уручене су: Архимандриту мр Алексеју (Богичевићу), игуману манастира Светог Луке у Бошњану, за изузетан допринос обнови и изградњи манастира, духовну, културну и друштвену делатност; Габријели Сенфт, фоторепортерки из Берлина, за велики допринос у борби за ширење истине о злочинима током агресије НАТО-а 1999. године, ширењу истине о жртвама на Варваринском мосту, издавачку и хуманитарну делатност; Јасминки Соколовић из Горњег Катуну за дугогодишњи рад на организацији Етно – фестивала у Варварину, промоцији општине кроз различите манифестације ко-

је чувају традицију темнишког краја и промоцију туризма.

Општина Варварин је од прошле године побратим са општином Ползела (Словенија) чији је градоначалник Жоже Кужник поздравио присутне и пожелео добру сарадњу.

Током Свечане седнице приказан је филм о активностима СО Варварин у последњих 365 дана, а изведен је и пригодан културно-уметнички програм ученика и наставника Музичке школе „Стеван Христић“ из Крушевца.

У име Удружења војних пензионера Расинског управног округа, обележавању Дана општине присуствовао је повереник за општину Варварин Томислав Максић.

Мр А. Симоновски

Седница годишње Скупштине морнаричких ветерана

ДОНЕТ ПЛАН РАДА ЗА ИДУЋУ ГОДИНУ

У Дому ВС у Београду одржана је прва седница Скупштине Удружења „Ветерани Ратне морнарице“. Седници је присуствовало 65 бивших припадника Ратне морнарице, представник Управе за традицију, стандард и ветеране Министарства одбране Републике Србије, пуковник Драган Милковић, и СУБНОР-а

Србије, генерал у пензији Видосав Ковачевић.

После краћег обраћања председника Скупштине, Бошка Антића, поднесени су и усвојени извештаји Извршног одбора (Радован Мандарић), Статутарне комисије (Ђорђе Пражић) и Надзорног одбора (Радован Томановић).

Усвојен је предлог Извршног одбора да се разреши чланства у Извршном одбору Бранимир Вујатовић, због спречености да обавља ту дужност, а изабере Предраг Стефановић.

Председник Извршног одбора Радован Мандарић, је изложио План рада за 2020. годину, који је једногласно усвојен. Б.А.

Делегација Румунских ветерана у посети Србији

КОРИСНА РАЗМЕНА ИСКУСТАВА

У складу Планом рада удружења Ветерани војнообавештајне службе у 2019. години, трочлана делегација Удружења пензионисаних војних дипломата „Александру Јон Куза“ из Румуније, коју је предводио бригадни генерал у пензији Дан Никулеску, посетила је Републику Србију од 9. до 12. октобра 2019. године. Домаћини су им били генерал-пуковник у пензији Бранко Крга и генерал-мајор у пензији Радослав Шкорић са сарадницима.

Том приликом представници нашег удружења водили су званичне разговоре са гостима из суседне пријатељске земље. У Управи за традицију, стандард и ветеране Министарства одбране румунску делегацију је примио начелник Управе пуковник Душко Шљиванчанин, који је изразио задовољство сарадњом два удружења.

Гости су посетили изложбену поставку „Одбрана 78“, храм „Свети Сава“, тврђаву Калемегдан, Војни музеј и изложбу о уметничком ансамблу МО „Станислав Бинички“.

Две делегације заједнички су положили цвеће на Споменик Незнаком јунаку на Авали.

За време званичних разговора шефови делегација представили су циљеве, задат-

ке и структуру оба удружења, изнели проблеме са којима се сусрећу у функционисању, а представљене су и могуће области за будућу сарадњу. Оно што се издваја свакако је размена искустава о раду удружења, која ће бити корисна за будуће њихово функционисање. Договорено је да приликом наредног сусрета буде потписан Споразум о билатералној сарадњи, чији је нацрт израдило наше удружење.

Гости из Румуније исказали су захвалност за богат програм, размену искустава у раду и гостопримство које им је пружено.

И овога пута манифестовано је традиционално пријатељство два народа и две државе.

А. Лалић

Подморничари на годишњем скупу

ОБЕЛЕЖИЛИ 15 ГОДИНА РАДА

Скуп је отпочео интонирањем државне химне

Удружење грађана „Подморничар“ одржало је недавно у згради Речног бродарства, где им се и налази седиште, редовну седницу годишње Скупштине, којој је присуствовало више гостију. Скуп је отворио председник Скупштине Милан Јованов, који нагласио да је то удружење круну активности за 15 година постојања постигло ове године организовањем 56. конгрес подморничких асоцијација света.

Извештај о раду у минулих дванаест месеци поднео је председник Управног одбора Слободан Живанић. Он је истакао да је у раду конгреса подморничара учествовало 24 делегација из свих крајева света и да је Београд походило више од 200 странаца. У својству организатора конгреса, наши подморничари су успели да покрију све тро-

шкове. О детаљима везаним за конгрес, „рапорт“ је поднео Милан Комар.

Живанић је потом навео активности које је удружење с успехом организовало. Истакао је добру сарадњу које подморничари остварују са сличним удружењима у Србији. Обавестио је присутне о деловању новосамогеног удружења негдашњих припадника Ратне морнарице ВЈ (ЈНА).

На скупштини је истакнут проблем у вези са потребним радовима да се мала подморница класе 911 „Тиса“ која је добијена на поклон од Црне Горе претвори у музејски експонат. Иако је удружење подморничара предузело све мере планирања и сачинило план својеврсног ремонта те подморнице, надлежни државни органи нису предузели потребне организацијске и радне мере. Та-

ко експонат на ушћу Саве у Дунав чами, пропада, а свима онима који би хтели да виде то „чудо од технике“ за сада је ускраћена могућност.

Током године чланови удружења посетили су своје болесне другове, јер међу подморничарима влада колективни дух.

За нове чланове Управног одбора једногласно су изабрани Александар Тихош, Златко Ђурђевић и Новица Цонић.

Донета је одлука да се за заслуге у организацији конгреса подморничара награди секретар удружења Ратко Патрновић који ће на 57. конгрес подморничара који ће бити одржан у Шведској, ићи о трошку удружења.

З. П.

Обележен Дан Команде за развој Расинске бригаде

ПОСТИГНУТИ ЗНАЧАЈНИ РЕЗУЛТАТИ

Поводом 19. октобра, Дана Команде за развој Расинске бригаде, у кино-сали касарне „Цар Лазар“ 18. октобра одржана је војничка свечаност. Присуствовали су пуковник Велибор Васовић, помоћник команданта Команде за обуку ГШ ВС, председник Скупштине града Крушевца Живојин Милорадовић, начелник РУО Бранислав Весић, делегација ОРВС, делегација СУБНОР-а, СПЦ, МУП-а, суседних општина, породице погинулих војника током последњих ратова. Делегацију Удружења војних пензионера Крушевац предводио је председник ГРОД УВП Душан Самарџић.

Команда за развој Расинске бригаде формирана је 1. децембра 2011. године, у спомен на дан када је тачно пре 101 годину, 19. октобра 1918. године, српска војска ушла у ослобођени Крушевац.

Минутом ћутања одата је пошта погинулим и преминулим припадницима 125. мтбр, 7. пбр, 53. грб и Команде за развој Расинске бригаде.

Госте је поздравио командант Команде за

развој, пуковник Раде Рњаковић који је, између осталог, рекао: „Само су српски народ и српска војска могли у приликама какве су владале пре 100 година да изнесу терет Церске, Дринске и Колубарске битке, голготу албанских гудура, опстанак, опоравак и реорганизацију војске, фантастичне борбе на Солунском фронту и ослобођење отаџбине, српских али и других земаља западно од Дрине и северно од Саве, чији народи нису никада смогли снаге да признају истину: да им је слободу донео мудри српски сељак у војничком мундиру са шајкачом на глави. Овом приликом да вас подсетим на садржај телеграма који немачки цар шаље бугарској влади после пробоја линија на Кајмакчалану и хаотичне бежаније бугарских јединица из шанаца и ровова, који гласи: „Зар је 60.000 српских војника решило исход рата! Срамота“

Скупу се обратио и пуковник Велибор Васовић, помоћник команданта Команде за обуку ГШ Војске Србије.

Командант Расинске бригаде пуковник Раде Рњаковић уручио је војне споменнице „двадесетогодишњица одбране отаџбине од НАТО агресије“ присутним члановима породица погинулих бораца и припадницима 125. мтбр, који су присуствовали обележавању Дана бригаде.

У оквиру обележавања, посетиоци су имали прилике да уживају у културно-уметничком програму, а након тога обићу Спомен-собу.

Мр А. Симоновски

Из УВП Црне Горе

У ПОСЈЕТИ БИВШЕМ КОМАНДАНТУ

Градски одбор Удружења војних пензионера Подгорица у програму рада има другарску, војничку и хуману обавезу да посети своје другове који су у поодмаклим годинама. Ових дана били су код генерала Миомира Џанкића који је загазио у девету деценију. Службовао је широм Југославије: Осијек, Београд, Подгорица, Љубљана и Крагујевац.

Седамдесетих година пристигао је у Подгорицу и постављен на одговорну дужност команданта 5. пролетерске бригаде. Био је тачан, одмјерен, промишљен, одлуке су му биле у складу са тактичким и стратегијским начелима. Једном ријечју комплетан командант, пун моралне вриједности. Цијенили су га и вољели почињени.

За заслуге у руковођењу и командовању у 5. бригади, прекомандован је у Љубљану и постављен на генералски положај. Постављен је на дужност команданта корпуса. Потом је био командант Крагујевачког корпуса.

Крајем осамдесетих година одлази у пензију са бројним орденима која домовина дарује својим оданим синовицама. Да би своје пензионерске дане проводио у миру и без

градске буке, уређује свој родни дом на видиковцу у Пиперима, гдје тишину једино нарушава пој птица.

Свом команданту дошли су у посјету председник Удружења војних пензионера Жељко Вукић, некадашњи командант 5. бригаде Боровоје Оровић и начелник артиљерије Радивоје Здравковић.

Осамдесетпетогодишњи Миомир створио је лијепе услове за пензионерски живот: капија, гаража, добар ауто, уређено двориште одише кућним редом. Винова лоза, јабуке, крушке, смокве, киви, шљиве и све лијепо сређено. Ово је све дјело вриједних руку друга Миомира.

И док су гости по жељи

због издашне приоде и дивног погледа на Бјелопавлиће сједоше у дворишту, вриједна домаћица пристиже са домаћим специјалитетима: ракија, вино, грожђе и још по нешто...

Отпоче разговор о заједничком раду у 5. бригади, њеним успјесима у миру и рату. Много тога је речено, али нешто оставише и за следећи сусрет.

Неизоставно снимак за успомену и домаћин се срдечно захвали па рече: „Од како сте дошли ништа ме не боли а ова посјета била је најбоља терапија за подмлађивање у овим годинама“.

Р. З.

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у септембру 2019. године

ПОТПОРА КОЈА МНОГО ЗНАЧИ

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор, на седници одржаној 4. октобра 2019. године, размотрио је захтеве достављене у септембру 2019. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника

ОпОр Нови Београд МН: 34.000,00 – по члану 6.228,32 динара;

ОпОр Ниш МС: 40.307 – по члану 10.076,61 динара;

ОпОр Врање ПБ: 37.000,00 – по члану 9.344,92 динара;

ОпОр Земун РМ: 34.000,00 – по члану 12.778,74 динара;

ОпОр Параћин СМ: 34.000,00 – по члану 11.264,26 динара;

ОпОр Нови Сад МЈ: 27.000,00 – по члану 10.848,47 динара;

ОпОр Смедерево СЉ: 37.000,00 – по члану 9.162,88 динара;

ОпОр Краљево МС: 31.000,00 – по члану 9.769,77 динара;

ОпОр Нови Београд РБ: 31.000,00 – по члану 12.692,50 динара;

ОпОр Прокупље СБ: 31.000,00 – по члану 6.228,32 динара;

ОпОр Обреновац АБ: 31.000,00 – по члану 10.325,50 динара.

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника,

ОпОр Прокупље ДД: 15.000,00 – по члану 22.662,63 динара;

ОпОр Прокупље МР: 15.000,00 – по члану 23.172,33 динара;

ОпОр Крагујевац МД: 20.000,00 – по члану 23.662,63 динара;

Новчана средства су уплаћена на текуће рачуне 7. октобра 2019. године.

Захтеви који су достављени у септембру 2019. године су сви решени. Захтеви који буду достављени од 1. до 31. октобра 2019. године биће решавани почетком новембра 2019. године.

Извршни одбор

Да ли државна администрација довољно брине о пензионерима

ЈЕДНИМА МАЈКА, ДРУГИМА...

Последњих година пензије се, мерама државе, налазе на својеврсној странпутици, претећи да грађане трећег доба доведу до просјачког штапа. Не спорећи потребу да се плате у јавном сектору увећавају, све веће заостајање пензија генератор је веома израженог незадовољства и негативних тенденција међу пензионерима

Пензије су све мање у односу на плате запослених у јавном сектору

Предстојеће повећање плата у јавном сектору и пензија (Предлог закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему) изазвало је бројне реакције и негативне коментаре пензионера. Општа оцена мера које предузима Влада Републике Србије, из угла пензионерске популације, могла би да се подведе под констатацију да се и даље штедро задира у стандард наших најстаријих грађана, те да су пензионери доведени на ивицу економског опстанка. То се нарочито односи на око 800.000 пензионера чија месечна примања не прелазе 26.347 динара. Реакције се крећу од оштрих противљења мерама (утемељеним на објективним показатељима) до констатације да су пензионери, у последњих пет година, у континуитету дискриминисана друштвена група.

Мере штедње

Држава је пре пет година посегла за тежим мерама смањивања плата и пензија. Мада су званичници говорили да ће пензионери бити последњи којима ће се смањити примања, у пракси је учињено

другачије. Док су запосленима у јавном сектору плате смањене линеарно за 10 одсто, пензије су окрњене и до 23 одсто, с тим што нису умањивана примања најстаријих чија је месечна пензија износила до 25.000 динара. У годинама које су уследиле, запосленима у државном апарату су, усклађивањем, плате враћене на ранији ниво, а повећање пензија било је само симболично (1,25, па 1,5 и најзад пет одсто).

Какав ће однос плата и пензија бити на крају ове године прорачунали су у Удружењу војних пензионера Србије. Наиме, од 2014. до 2019. године плате су повећане за 35 до 49 одсто, а пензије за 12,75 одсто (рачунајући и најављено повећање за пет одсто од 1. јануара 2020. године), што значи да су плате у односу на пензије увећане за 2,74 до 3,84 пута. Просечна пензија у односу на просечну зараду износи 49 одсто, па да би достигла износ од 60 одсто просечне зараде, потребно је да се повећа за 21 одсто. Минималним повећањем пензија у наредној години пензионери ће бити поново драстично оштећени, јер је четворогодишњом применом Закона о

привременом уређивању начина исплате пензија око 700.000 пензионера примило мање од седам до десет месечних пензија од припадајућих.

Ад хок социјална политика

Новчана помоћ пензионерима од 5.000 динара, како оцењује Фискални савет Србије (ФСС), није добра мера социјалне политике. Ребалансом буџета је у оквиру социјалних давања предвиђена исплата 5.000 динара свим пензионерима. Проблем са овом мером је то што социјални положај грађана није могуће и не сме се утврђивати на основу њиховог статуса. Процењује се да око 100.000 старих људи у Србији нема никакву пензијску накнаду и они спадају у групу социјално најугроженијих становника Србије – а сада се не квалификују за предвиђену социјалну помоћ. С друге стране, постоје и пензионери с таквим материјалним статусом да им оваква помоћ није неопходна. Лоша пракса популистичког вођења социјалне политике, како наводи ФСС, преко исплате пензија у Србији траје дужи низ година (на пример, ранија исплата 13. пензије за од-

ређену групу пензионера) и од ње би напакон требало одустати. Фискални савет практично од свог оснивања (2011. године) указује да је намена социјалне помоћи да се ограничена буџетска средства исплаћују материјално најугроженијим грађанима, а да се висина пензија одређује на основу јасних и објективних економских параметара (године радног стажа, висина уплаћених доприноса, очекивана дужина примања пензије).

У Србији тренутно борави мисија Међународног монетарног фонда (ММФ) која треба да са званичницима наше земље размотри буџет за 2020. годину, чији је нацрт припремило Министарство финансија РС. Представници ММФ-а биће обавештени и о намерама Владе РС за будућу индексацију пензија. Уколико се стручњаци ММФ-а сложе с предлогом Србије, која у први план ставља швајцарски модел за усклађивање пензија, пензије би требало од 1. јануара 2020. да буду веће између пет и 5,5 одсто. Мисија ММФ-а боравиће у Србији све до 15. октобра, када ће бити јасно за колико ће од 1. јануара пораст пензије.

Влада је предложила ребаланс којим повећава буџетске расходе толико да се година ипак заврши онако како је првобитно било планирано – с малим дефицитом од 0,5 одсто БДП-а. Ово јесте важна промена економске политике у односу на претходне четири године, када су се бољи фискални резултати углавном чували и користили за отплату о додатно смањивање превеликог јавног дуга.

Просечна плата у Србији за јул 2019. године износила је 55.042 динара, и већа је 11,9 одсто номинално и 10,1 одсто реално нето у истом месецу прошле године, објавио је Републички завод за статистику. Бруто зараде у периоду јануар–јул 2019. порасле су 9,9 одсто номинално, односно 7,5 процената реално у односу на исти период лане, док су нето зараде забележиле номинални раст од 10,1 и реални од 7,7 процената на годишњем нивоу. Медијална нето зарада за јул 2019. износила је 42.534 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Пензионерима током 2018. и 2019. године примања нису увећана ни за један једини динар. Плате у јавном сектору су у међувремену повећане, а да би се пензије и даље држале на леду, пронађена је „чаробна“ формула да се, на неодређено, у

Закону о ПИО избрише члан којим је било регулисано усклађивање пензија два пута годишње према утврђеним критеријумима. Приликом одлучивања у Скупштини Србије, на питање посланика зашто се то чини, ресорни министар је одговорио да ће укидањем члана о усклађивању пензија бити омогућено да се грађанима трећег доба месечна примања увећају изнад цензуса који предвиђа Закон. Ако се размисли на праведан начин, а то очигледно није случај, у планирању предстојећег увећања пензија ваљало је најпре ускладити пензије за 2018. и 2019. годину, макар за проценат инфлације.

Занимљиво је такође да су претходних година, после драстичног смањења пензија, најпре (у новембру) усклађивана примања пензионера, а после тога (од 1. јануара) плате запослених у државном сектору. Кампања која је у току личи на нестрпљење државних чиновника који кроје буџет да се што пре домогну бољих плата.

Представници Међународног монетарног фонда сагласили су се да пензије у Србији расту према швајцарском моделу

Већина за

„швајцарску формулу“

Ребалансом буџета предвиђено је да се до краја године потроши сав вишак средстава који је током 2019. остварен (у буџету). Први пут још од 2014. Влада је предложила Народној скупштини за усвајање ребаланс буџета Републике којим се додатно повећавају расходи буџетских корисника. Током 2019. наплата јавних прихода била је боља од очекивања, па би то (без ребаланса) резултирало благим фискалним суфицитом уместо планираног дефицита. Имајући то у виду, Влада је предложила ребаланс којим повећава буџетске расходе толико да се година ипак заврши онако како је првобитно било планирано – с малим дефицитом од 0,5 одсто БДП-а. Ово јесте важна промена економске политике у односу на претходне четири године, када су се бољи фискални резултати углавном чували и користили за отплату и додатно смањивање превисоког јавног дуга, а не за потрошњу – због чега су се све године од 2015. до 2018. завршавале суфицитом (или с мањим дефицитом од плана) и са снажнијим смањивањем јавног дуга од прогноза.

Савез пензионера Србије укључио се последњих месеци у јавну расправу коју је иницирао Фискални савет Републике Србије ради проналажења економски одрживе и друштвено прихватљиве формуле за усклађивање пензија. У циљу остваривања најширег консензуса ради заузимања дефинитивног става о овом питању, затражено је мишљење свих организацијских делова укупног чланства од преко 600.000 чланова у 169 општинских, градских, окружних и покрајинских организација, са 1.800 месних одбора.

Оптимална формула за усклађивање пензија (од пет предлога Фискалног савета) јесте, према већинском консензусу удружења пензионера, залагање за усклађивање с инфлацијом и растом зарада или по тзв. „швајцарској формули“ – 50 одсто инфлација – 50 одсто раст зарада, или

по побољшаној формули коју примењују у Словенији – 40 одсто инфлација – 60 одсто раст зарада. Алтернативна варијанта за коју се залаже значајан проценат пензионерских структура у Србији (Савез пензионера Војводине и део удружења пензионера из централне Србије и Београда) сматра да је најприхватљивија формула за пензионере усклађивање с инфлацијом (50 одсто) и растом БДП-а (50 одсто).

Савез пензионера Србије изражава већински став својих организација да је неопходно веће учешће у социјалном дијалогу, а посебно у већој заступљености представника пензионерске популације у државним и другим институцијама који се баве питањима положаја пензионера и старих лица.

У писму председнику Републике, председници Скупштине, председници Владе, министру за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и министру финансија Републике Србије које је упутио Савез пензионера Србије наводи се: „Поред изјашњавања у вези са индексацијом пензија као стратешког приоритетног питања пензионерске популације, од руководства републичке организације је, апсолутним

Оптимална формула за усклађивање пензија (од пет предлога Фискалног савета) је, према већинском консензусу удружења пензионера, залагање за усклађивање с инфлацијом и растом зарада или по тзв. „швајцарској формули“ 50 одсто раст зарада, или по побољшаној формули коју примењују у Словенији 40 одсто инфлација – 60 одсто раст зарада

консензусом, затражено да покрене иницијативу о повраћају умањених пензија. Односно, да се у адекватној законској процедури усвоји законско решење по коме би се обештетили сви пензионери којима је умањивана пензија по основу Закона о привременом уређивању начина исплате пензија у периоду 2014–2018. године.“

У овој иницијативи је изражена висока свест и одговорност пензионерске популације да то никако не би смело да угрози финансијску стабилност државе, а да модалитети решавања овог питања могу бити прецизирани кроз евентуални Програм о повраћају имовине пензионерима који би био прихватљив за оштећене пензионере и одржив за државу.

Време је да се Републички фонд ПИО, као што је то случај у многим државама, окрене пословима који би могли да оплоде средства што се издвајају за пензије.

Представници Међународног монетарног фонда сагласили су се да пензије у Србији расту према швајцарском моделу

На пример, уместо да се активним мерама развија бањски туризам, сведоци смо да држава продаје бање у које је уложен капитал Фонда ПИО. Због тога се захтева да се заустави продаја Врањске и Куршумлијске бање.

Некада је Фонд ПИО био препун капитала који се преливао на изградњу многих објеката инфраструктуре у Србији. Логично би било да улагања у развој Србије буду „призната“ РФ ПИО и да се јавности транспарентно прикажу.

Војни пензионери

Од пребацавања војних пензија у Републички фонд ПИО (2012. године) до данас, генерисани су нови проблеми. Због тога се недавно, у име 36.000 војних пензионера, председнику Републике Србије обратио председник Удружења војних пензионера Србије, захтевајући да представнике Удружења прими председник Александар Вучић, како би му објаснили положај у којем су се нашли. То се најпре односи на то да пензионисани официри и подофицири истог чина и положаја, пензионисани у

различито време, имају и различиту висину пензија. У драстичним случајевима те разлике износе чак 30 одсто. Фонд за социјално осигурање војних осигураника, када су пензије биле у надлежности те институције (више од 40 година), одражавао је све специфичности војне професије, па се и те како осећа потреба да се пензије професионалних припадника војске врате у тај фонд. Удружење војних пензионера Србије спремно је да у реализацији овога предлога помогне надлежним државним институцијама.

У писму председнику се још наводи: „Пензионисани официри и подофицири истог чина и положаја, пензионисани у различито време, имају различите износе пензија и до 30 одсто, тако да официр нижег чина има већу пензију од раније пензионисаног (официра) за два чина па и више (пуковник има већу пензију од раније пензионисаног генерал-потпуковника). Заостајање у повећању пензија у односу на плате и промена начина усклађивања пензија војних пензионера довела је до великог пада износа пензија у односу на плате официра и подофицира. Сада пензије у односу на плате износе око 60 одсто, што је мање за око 25 одсто у односу на време када су отишли у пензију. Не оспоравајући потребу за наведеним повећањем плата корисницима буџетских средстава, веома је тешко наћи оправдане разлоге за овакво велике разлике у повећању плата и пензија. То има тешке последице по стандард и обезбеђење основних животних потреба пензионера и генератор је све израженијег незадовољства и негативних тенденција међу пензионерима.

„Апелујемо да се предузму потребне мере да се повећање пензија правично разреши, односно присутне диспропорције плата и пензија отклоне или бар битно умање.

Конкретно: да се пензије у јануару 2020. године повећају за 12 одсто; да се донесе одлука о враћању неисплаћених износа пензија по Закону о привременом уређивању начина исплате пензија у месечним износима једнаким умањенима; те да се повећањем пензија у наредном периоду обезбеди њихово учешће у просечној заради од 60 одсто.“

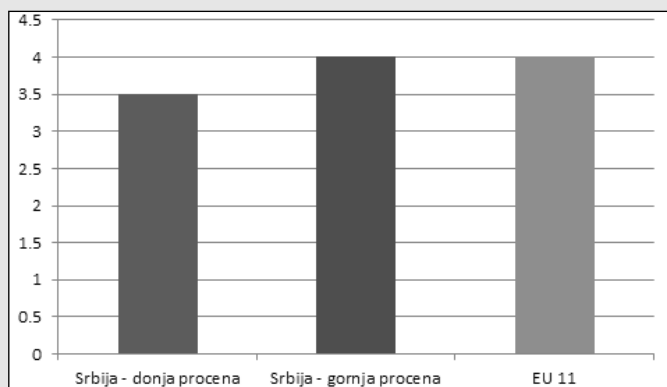
Проблеми који су искрсли у вези с усклађивањем пензија указују на дубљи раскорак између пензија и плата, то јест на потребу свеобухватније реформе пензијског и инвалидског осигурања. При томе ваља имати у виду потребу за непосредним дијалогом између представника државе и пензионерских удружења и обавезу да новим решењима индексација и сва друга важна питања буду решени на дуже стазе. Судећи по мерама предузетим у последњих неколико година произлази да су плате запослених у државном сектору фаворизоване, а пензије грађана трећег доба – маргинализоване. Није добро да државна администрација једнима (запосленима у јавном сектору) буде мајка, а другима (пензионерима) – маћеха. Потребно је правичније решење у расподели друштвеног колача.

Звонимир ПЕШИЋ
Извор: Печат

УБРЗАТИ ПРИВРЕДНИ РАСТ

У Фискалној стратегији Србије, коју је сачинио Фискални савет Србије, записано је и следеће: „Највећи макроекономски проблем Србије је недовољан привредни раст, а нацрт Фискалне стратегије за њега не нуди одговарајуће решење. Привредни раст кључан је макроекономски показатељ од кога зависи одрживо повећање животног стандарда становника. Зато се квалитет фискалних и ширих економских политика оцењује не само (достигнутом) макроекономском стабилношћу већ и брзином привредног раста земље.

„Раст БДП-а Србије дужи низ година је незадовољавајући, тј. осетно је спорији од других земаља Централне и Источне Европе. У претходне три године раст БДП-а Србије износио је у просеку 3 – 3,5 одсто, док су друге земље ЦИЕ у исто време расле по стопи од 4 до 4,5 одсто. Што је још горе, привредни раст Србије од друге половине 2018. додатно успорава што се не дешава у другим упоредивим земљама. Све ово показује да економске политике које се воде у Србији нису довољно подстицајне за привредни раст и да се морају унапредити и кориговати и у кратком и у средњем року – што би Стратегија, као најважнији стратешки документ Владе за вођење економске политике, морала да садржи. Њен нацрт, међутим, углавном игнорише овај проблем и само мањим делом успева да одговори на њега.“

Тренд економског раста; Извор: Фискални савет

Борци говоре

ЋИЛИМ ЗА ТЕНК

Народ аплаудира руским војницима и нашим. Стоји тенк, не би да оштети ћилим. У једном тренутку се чује „Давај, давај, давај“ и тенк крене. Пређе преко тепиха. Један тенк, па други. Аплауз! Неко и заплаче од радости. Трећи тенк се зауставља, са куполе скоче војници, покупе тепих и два Руса изљубе се са женама.

Током дуге историје град - херој је нападан и освајан више пута. Само у 20. веку страховито је разаран и бомбардован пет пута. Ниједна престоница, вероватно ни било који град у Европи, нема тако горко искуство у последњем веку минулог миленијума. Као да је нека зла судбина одредила да свака генерација у том „страдалном“ веку прође страхоте бомбардовања, погибије и разарања града. Београд је после готово четири године окупације дочекао слободу. Са борцима који су нашем главном граду донели слободу разговарали смо у предвечерје 75-годишњице од ослобођења Београда.

Народни херој Патар Матић Дуле, генерал-пуковник у пензији, чије животно бреме тежи 99 и по година, у изјави за „Војни ветеран“ наводи:

„Емоције су деловале у нашој војсци од самог почетка операције у свим њеним деловима. Борци су били спремни за одлучан јуриш, па и погибију. Мотив да треба да победимо непријатеља, био је јачи од свега. Ослобођење Београда изгледало је скоро недостижно. Али, победили су одлучност, храброст и огромна жеља.

Немци неће проћи

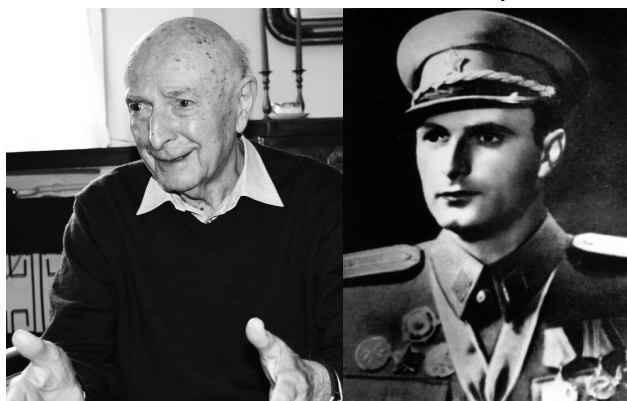
Говорећи о Београдској операцији генерал Матић, чија је јединица запосела обале Саве и Дунава, правећи нашим снагама мо-стобран испричао је:

„Са Шупље стене из подножја Авале стигао је извештај који је гласио: „Док чујете наше митраљезе, знајте да смо живи и да Немци неће проћи. До сада је изгинуло пола батаљона“. Немци нису прошли. Није било одступања, ни страха. Та групација од 30.000 Немаца, пред Авалом је сломљена. Само су делови јединица успели да прођу, али без технике и организације. Пробијали су се између наших редова и нашли се са западне стране Авале. Неколико тенкова је успело да заобиђе Авалу и појави се код Обреновца. Тамо их је чекала 36. војвођанска дивизија...

Борба за слободу и независност основни је аксиом за свакога. Наша омладина треба да буде патриотска јер друштво заслужује да живи. Неки наговештаји онога што се нуди нису баш обећавајући. То што се нуди, опасност је за цели свет. Вероватно ћемо изаћи из овог стања. Ми смо мали народ. Или ће победити разум или ће победити зло, казује генерал Матић.

Михајло Марковић, познатији као курир Миша (био је курир Саве Ковачевића, а потом Пека Дапчевића), када је ослобађан Београд имао је само 13 година. У борбама за наш главни град био је рањен.

„На задатку сам био са куриром Радетом Ђурановићем, из Бјелопавлића. Имао је велике обрве, силан, храбар момак. Стигли

Победила неустрашивост бораца НОВЈ: генерал-пуковник у пензији Петар Матић Дуле

Рањен испред палате Албанија: Михајло Марковић, познатији као курир Миша

смо Раде и ја испред Аутокоманде, па на улаз у Славију. Видимо народ који се окупља. У једном тренутку чујем како од Аутокоманде наступају руски тенкови, Видимо две жена, па и трећу. Простиру ћилим, а тенкови наилазе. Тениста који је возио грдосију, зауставио се. Народ аплаудира руским војницима и нашим. Стоји тенк, не би да оштети ћилим. У једном тренутку се чује „Давај, давај, давај“ и тенк крене. Пређе преко тепиха. Један тенк, па други. Аплауз! Неко и заплаче од радости. Трећи тенк се зауставља, са куполе скоче војници, покупе тепих и изљубе се два Руса са женама.

Песма „каћуша“

Када смо дошли близу Народног позоришта, дођемо испред зграде Албаније и чујемо пуцњаву са Калемегдана. Испред књижаре два руска болничара један младић и ја. Ни слутили нисмо да је изнад нас немачко гнездо. Одједном бацише две-три бомбе на нас. Били смо рањени Раде (Ђурановић), два Руса и ја. Превииу нас онај младић

и руска болничарка. Ја рањен у ногу. После неколико дана, када је ослобођен Земун, пребачен сам у тамошњу болницу, присећа се тих дана Михајло Марковић.

После месец дана је побегао из Земунске болнице да би се придружио борцима на Сремском фронту.

„После пет дана генерал Пеко Дапчевић прозива курире. Не смем да кажем да сам побегао из болнице. Пеко у то време, код Ердевика, проверава све који су радили у његовом штабу. Имали смо задатак да трчимо уз брдо. Не могу тако брзо, а не смем да кажем. Ако кажем, вратиће ме у болницу. Пита ме: „Шта је Мишо“ и ја му после

признам да сам побегао. Каже ми очински: „Го**о једно, босанско. Загрлио ме је и изгдио што му то раније нисам рекао.

Борац Прве пролетерске бригаде **Зденко Дупланчић**, током борби за ослобођење Београда, био је помоћник на тешком митраљезу „Бреди“ у Пратећој чети Другог црногорског батаљона.

„Доласком у Србију прошла су времена гладовања која су нас у Босни пратила. На положају између Младеновца и Раље у батаљон је стигла вест да су јединице Црвене армије стигле недалеко од нас, што смо пропратили ватром из свих оружја

Речено је да ће наша бригада бити прва која ће ући у Београд као и да ће ударити на главном правцу напада садејствујући са јединицама Црвене армије. То сазнање је код нас бораца још више је подигло морал, једва чекајући да се то што пре догоди.

Уз снажну артиљеријску ватру са совјетске стране по Авали, са нашим Првим батаљоном у налету је савладало непријатељски отпор, што нам је омогућило даље кретање друмом према Београду, с тим да се моторизована јединица Црвене армије кретала друмом, а ми непосредно уз бок левом страном. Ту сам први пут осетио убојно дејство „каћуша“ тј. њихову салву по непријатељу. Када су почеле да дејствују чинило се да нам се земља губи под ногама уз страшно продоран звук. На очекивани ефекат дејства „каћуша“, Руси нам прилазе и говоре како „каћуше лепо певају“.

Неизмерна помоћ грађана

Рано у зору 14. октобра нашли смо се пред Бањицом. Не знам како, али ту се међу нама нашао један мали ромски оркестар, који је после ослобођења Рипња, мислећи ваљда да ћемо са музиком лако ући у град, кренуо са нама.

Међутим, Бањица, Бањички вис и Дедиње су били јако утврђени. Немци су се жестоко бранили. На хоризонту се појавило сунце, које је осветљавало инструменте музичара по којима је непријатељ отворио ва-

тру. Срећом, није било губитака, али су се музиканти, на њима својствен начин, бежећи повукли, уз смех нас на положају пред напад.

Уз артиљеријску подршку после неколико узастопних јуриша, у касно вече, нашли смо се на Дедињу и Бањици. Ту се батаљон прикупио. Преко Бањице, продужили смо ка Аутокоманди заједно са јединицама Црвене армије.

Већ на овом потесу, у граду смо имали свестрану помоћ грађана, нарочито омладине. Обавештавајући нас где се непријатељ утврдио, водили су нас безбедно кроз пролазе кућа и улице, што нам је омогућавало да се терен лакше савлада, уз што мање губитке. Током борби многи млади људи желели су да нам се прикључе.

Да би се дошло до Теразија, јаког чвора непријатељске одбране, ишло се заобилазним улицама - Косовском и Македонском, где је требало савладати отпор у скоро свакој згради. Борили смо се за сваки улаз, спрат и двориште.

Идући даље ка Калемегдану и даље водимо борбу око палате „Албанија“, споменика Кнезу Михајлу и Народном позоришта. Народно позориште је прелазило три пута из руке у руку. Око позоришта је страдало доста војника Црвене армије.

Пред злогласном „главњачом“

Тешким митраљезима, противтенковским пушкама и тромблонима пратећа чета у којој сам био све време деловала је по непријатељској живој сили, бункерима и утврђеним зградама, подржавајући дејства наших јединица и пешадије Црвене армије.

На путу према Калемегдану испречила нам се управна зграда злогласне „Главњаче“ која је представљала праву тврђаву. Испред тог здања био је парк, где је укупано око 50 немачких војника. Они су штитили прилаз згради опасаној високом зидом, са њене све четири стране обезбеђеној бункерима. Од артиљеријских граната, кров зграде био је скоро уништен. Знали смо да у њој има затвореника, што је представљало проблем за употребу тешког оружја. Стога је било потребно освојити је на други начин - лувкавством.

Станари најближе зграде Главњачи, у улици Господар Јевремовој 30, помогли су нам да се кроз подруме неопажено приђемо парку и савладамо спољни појас обезбеђења. Сутрадан, 19. октобра најiskusнији борци Треће чете су са највишег спрата зграде у улици Браће Југовића ручним бомбама и запаљеним флашама бензина разбили кров зграде, запалили је и приморали браниоце да је напусте. Ватром смо их све покосили. Из затвора смо ослободили партизане и грађане. Акција је изведена храбро и умно под командом Илије Шћепановића, командира Треће чете. Идући према Калемегдану освојене су зграде Коларчевог народног универзитета и Етнографског музеја.

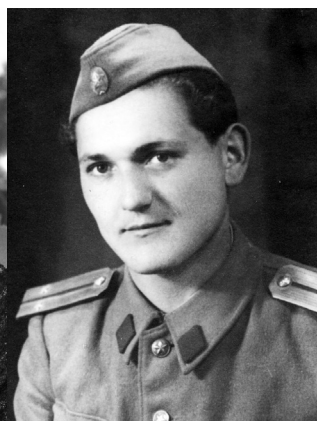
Изјутра 20. октобра Немци нам нису пружали отпор. Наступали смо опрезно и уз пут прегледали зграде око Студентског трга, ради сигурности и ускоро, око 10.00 часова, стигли на Калемегдан, извршивши борбени задатак. Из батаљона у наведеним дејствима погинуло је 11 другарица и другова, а неколико десетина рањено, испричао нам је своје сећање Зденко Дупланчић.

Митраљезац из Прве пролетерске бригаде:
Зденко Дупланчић

Немци нису прошли подножјем Авале:
Драган Машала, борац Поткозарја

Ослобађање главног града био је кључни војни, политички
психолошки фактор у Другом светском рату у Југославији

Борба за живот

Драган Машала, борац Пете козарачке бригаде, учесник је љуте борбе у подножју Авале.

„После Ваљева, једно по једно, ослобађали смо насеља док нисмо стигли до Бановог брда. Тамо смо наишли на тврд орах. Непријатељ је био концентрисан. Дошли смо у подножје Авале. Немачка групација од 30.000 људи, која је од Смедерева преко Болеца и Врчина кренула да помогне својим снагама у Београду, сударила се са Петом козарачком бригадом. Борба се водила за врх. Из моје бригаде ту је пало чак 129 бораца од око 600, колико нас је било.

Они што су били на самом врху Авале нису дозволили Немцима да заседну на том делу планине. Након тога лома, мањи дело-

ви немачких снага заобилашавши Авалу, спојили су се са гарнизонам у Београду. Била је борба за живот. Део Немаца се удавио у Дунаву и Сави.

Из Другог батаљона, командир треће чете Драгољуб Алексић погинуо је у борби за заробљавање шест немачких топова на Бановом брду, према Раковици. Пошто је био рањен, прилетела је да га спаси сестра Ђуја, референт санитета. Била је погођена над њим. Тежак ударац за све нас. И Алексића и сестру Ђују предлагали смо за Орден народног хероја. Нажалост, нису прошили...

Остварили смо главни циљ – да Београд очистимо од фашиста. Водећа идеја била је: само напред, док се не постигне циљ.

Застава у рукама најбољег борца

Остао сам приврженик идеји од које сам кренуо од почетка, наводи пуковник у пензији **Драган Машала**, иначе 80 одсто инвалид.

У време ослобађања Србије и Београда Љубиша Антонијевић се затекао на прадедовском имању на планини Космај. Ступио је у НОВЈ, у Трећу крајишку бригаду. Најјачи утисак на њега оставило је истицање заставе на Калемегдану.

„Био сам седамнаестогодишњак у време ослобађања Београда. У борбама за ослобађање Србије Други батаљон Треће крајишке бригаде награђен је заставом као најуспешнији у то време. Изнели смо је на Диздареву кулу и њоме махали 20. октобра, негде око осам часова, да би нас виде-

ла дунавска флотила и наше три чете, које су биле у Доњем граду. Заставу је носио најбољи борац батаљона из Првог вода Владо Мрђа и њоме махало. Била је то застава нашег слободарства.

Мој саборац Ђуран Ковачевић ми је после неколико година нацртао какао је то изгледало. Ту шему и дан-данас чувам као највеће благо. У борбама за Београд повезали смо мајора Гавриловића и нас потомке. Победом смо осветили наше претке. Мој је деда погинуо на Колубари, подвлачи пуковник у пензији Љубиша Антонијевић.

Фотографије из НОР су из личне архиве бораца, а садашње портрете снимлио аутор текста

Владан Чкребо на бранику отаџбине

ПРЕЖИВЕО ПАКАО КОШАРА

Прича о Кошарама, посебно о војницима и старешинама који су 1999. године бранили границу према Албанији, представља велику неиспричану причу, којој се стално додају нова сећања на тешке дане великих борби, самопожртвовања, одсудне одбране и дела која се могу само јунаштвом и родољубљем тумачити.

Владан Чкребо, столар из села Грачац код Врњачке Бање, на караулу „Кошаре“ отишао је у јесен 1998. године.

—По завршетку обуке у Сурдулици, неколицина нас граничара упућена је на караулу „Сушица“ код Босилеграда. Ту смо били месец дана, а онда је стигла депеша да се вратимо у Сурдулицу. Тада нам се саопштава да идемо само на три месеца на Косово и Метохију, ради испомоћи. Кренули смо у четири аутобуса. Два су остала у Урошевцу, а два у којем смо били ми, наставила су за Ђаковицу. Тамо су нас дочекали командант граничног батаљона и његов заменик мајори Душко Шљиванчанин и Драгутин Димчевски. У војне књижице нам је уведена прекоманда у Војну пошту 7238/5. На караулу „Кошаре“ смо одређени Иван Остојић, из Смедерева, Драган Кривокућа из Чачка, ја и још неколицина другова, наводи Чкребо.

Од самог почетка граничарског стажа на Кошарама наступили су проблеми. Крајем септембра те године терористи су дошли са албанске стране, направили заседу и убили петорицу војника.

—Петнаестак минута горели су и небо и земља. Паљба је трајала петнаестак минута, онда пауза, па два-три пуцња...

Владан је био задивљен природом.

—Волим природу, одрастао сам у таквом амбијенту. Волим дружење... У патролама смо много пешачили. Са четворицом војника и водником Аљошом Вуковићем попео сам се и на Мрчај, врх Проклетија.

Играли моравац да би се загрејали

У караули је дочекао и агресију.

—Паклено је постало од тренутка бомбардовања СРЈ. Продужили су нам војни рок. Агресија је почела 24. марта, а ми смо 23. изашли из карауле. Ноћ 23. на 24. била је тешка: мраз, снег, хладно. Али морал је одиграо најзначајнију улогу. На транзисторима смо хватали две локалне радио-станице. Хладно нам је. Да бисмо се загрејали, у пет сати изјутра, играмо сви моравац. Били смо на резервним по-

Падале су мине на све стране и у једном тренутку је почела канонада да нам се приближава. Тајац. Паде мина на метар од водника Саше Радојевића. На рову камење и балвани као грудобран. Дигла се прашина. Паде водник као покошен. После минут два он лежи, не помера се. Шамарамо га и освести се. Двадесет и нешто гелера се зарило у његову пушку, а ниједан га није погодио. То је нешто што наука не може да објасни.

Јунак са Кошара: Владан Чкребо

ложајима, изнад карауле, у рововима.

Игром случаја Чкребо је био један од тројице граничара који су први уочили терористе 9. априла, када је кренуо напад на караулу Кошаре.

—Те ноћи, од поноћи до шест часова изјутра, на стражи смо били Драган Кривокућа, Драган Грубић и ја. Хтели смо да доручкујемо, али је нестала вода за пиће, па смо кренули благим успоном, педесетак метара, до места где се налази извор. Носио сам пластичне канте. Угледали смо двојицу терориста у маскирним плашттовима. Ходали су испред нас. Одложио сам пластичне канте. Прикразали смо се и

када смо се попели на равницу, уочили смо још њих тридесетак. Они већ запосели положаје. Имали су митраљез на постољу. Дакле, спремали су се за тај чин. Гледали су на наше заседно место. Кривокућа се вратио да обавести наше, а ми смо остали. Приметише нас. Запуцали су. Одговоримо на ватру. У букву, која ми је служила као заклон, зарила се мина ракетног бацача. Дигла се прашина, полетело камење. Гледам, пипам се, нема крви...

Почело је, наши се придигли. Одговорили смо жестоком паљбом, па смо се мало повукли да се прегрупишемо.

Изградња баракe на тачки 502, којом је руководио Чкребо

Имали смо минобацич. Трећа мина их је пронашла. Та група се убрзо повукла на територију Албаније, Целе ноћи су нас обасипали пројектиlima. Шалили смо се да ће минама и гранатама да разминирају минско поље које смо поставили. А тако је и било.

У првом нападу је учествовало између 1.500 и 2.000 Шиптара. Не постоји рачуница која гарантује успешност у борби „један на петнаест“. Располагали су терористи аутоматским оружјем. Имали су кинеске пушке и муницију која се карактеристично чује.

„То је био најчешћи напад и једини где нико није ни повређен. Да ли је то била нека виша сила? Био је велики петак. Одлучили смо сви да постимо. Наши шатори су били укупани у земљу 60-70 цм, да куршум не може да нас закачи. Чак смо и псу, чије је име било Црни, давали само хлеб. Од шаторског крила направили смо му мини-шатор, да га штити од кише. Било је више од 200 рупа у том шатору, а ниједан куршум није закачио пса. Ја сам носио снајпер, али сам уз снајпер на леђима имао и аутоматску пушку. Дешавало се човек лежи испред нас на 10 метара, а не видимо га. Били су снабдевени изузетним маскирним плаштима.

Шта наука не може да објасни

И данас ме повремено прогања чудна галама албанских терориста. Сваког дана смо мењали положаје. Сви укупани. Бункере смо правили за по три човека. Муницијом смо се тешко снабдевали. На делу пута била је чистина преко које је требало да пређе возило. Сувише је тај део пута био изложен непријатељској ватри. Због тога смо муницију у сандуцима носили у ранчевима. У велики ранац сандук је стао кнап.

Храном смо се још теже снабдевали. У једном тренутку смо нас тројица

делили једну конзерву паштете. А онда је наш водник Аљоша Вуковић сео у камион и отишао у Ђаковицу да донесе храну. Сваког дана у заповести је стајало „Не јести шумске плодове“. Наше старешине су, међутим, биле обучене за исхрану у природи. Шума препуна печурака. Војничка торба се напуни за неколико минута. Имали смо импровизоване лонце у којима смо спремали храну. Ја сам спремао врђање.

Караула је одавно напуштена. Моја комплетна документација остала је на караули. На „Ју тјубу“ се може пронаћи снимак када су терористи ушли у караулу и загледали наше војне књижице. Остало ми је тамо, између осталог, триста личних фотографија.

Део припадника шиптарско-терористичких снага није био вешт у баратању појединим средствима наоружања. О томе Чкребо прича:

„Ишли смо у патролу и набасали на сандук са бомбама. У сандуку поређане бомбе и у ћошку, у пластичној посуди, упаљачи. Да би бомба експлодирала морали су да нашрафе упаљач. Дешавало се да баце бомбу, која се докотрља до нас, али не експлодира јер нису знали да нашрафе упаљач.

Једног догађаја ће се сећати док год је жив.

„Заменик командира карауле Саша Радојевић седео је на рову. Били смо на метар и по од њега. Гађали су нас минобацима, али су нас или пребацивали или подбацивали. Научили смо да слушамо и кад се чује јак звук мине, добро је. Али када се не чује звук, онда је критично. Падале су мине на све стране и у једном тренутку је почела канонада да нам се приближава. Тајач. Паде мина на метар од водника. На рову камење и балвани као грудобран. Дигла се прашина. Паде водник Радојевић као покошен. После минут два он лежи, не помера се.

Шамарамо га и освести се. Двадесет и нешто гелера се зарило у његову пушку, а ниједан га није погодио. То је нешто што наука не може да објасни.

Како су се Владан и његови другови сналазили у рату?

„Ми смо генерација која је одрасла гледајући филмове. Играли смо се партизана и Немаца. Дубоко сам убеђен да нам је та игра много помогла у преживљавању. Таква смо генерација. Данашње генерације не знају ни на дрво да се попну.

Када су и врапци ишли пешке

„У рејону карауле „Кошаре“ погинуло је 108 наших бранилаца. Од тог броја било је само 6 граничара. Проценат сам по себи говори. Били смо добро обучени, а бога ми стекли и богато искуство. Када кретосмо у патролу, ишли смо један па други на десет метара. И знајте: колико вреди пушка, толико вреди ашов. Шаторско крило је посебна прича.

Долазио је током рата неко од високих старешина са сарадницима. Распоредили су нас као обезбеђење, а киша је падала јако. Дошли да виде где ћемо да поставимо заседна места. Нас тројица који смо били на издвојеном месту имали смо шаторско крило. Није био раван терен, него смо били по страни. Нашли смо неки најлон да ставимо испод нас. Четири дрвета затегли крило, а вода иде испод најлона. И мењали смо се ко је у средини да би се загрејали.

А морал?

„Морал војске је био невероватна ствар. Били смо сложни. Живи се не предајемо. Кад неко погине, било је тешко, претешко... Имали смо само 19 и 20 година. Нисмо могли сувише да размисљамо унапред. Другарство је нешто што не може да се опише, да се објасни. Доживели смо пакао, што ретко ко има прилику да осети на својој кожи. Знали смо да се шалимо. Помагали смо једни другима. Слушали смо Радио Корону и Там Там. Програма није било само једног дана када су гађали антену. На караули нисмо хватили Радио Београд.

Догодило се да су нам у једном дану погинула четири друга. Терористи се пресвукли у наше униформе. Пришли су близу и покосили наше другове. После смо пузећи ишли нас четворица да их извучемо. И успели смо, иако смо били изложени ватри.

Како је изгледао одлазак са положаја, после Војнотехничког споразума?

„Да ћемо се повући, речено нам је неколико дана раније. Један наш водник ишао је редом и говорио „спремите се идемо“, а Шиптари су целог јутра када смо одлазили певали. Они су били обавештени пре нас. Тог дана била је невероватно густа магла, да су и врапци ишли пешке, испричао нам је део својих доживљаја Владан Чкребо.

3. Пешић

Луис Макензи, бивши командант сектора Сарајево Унпрофора у БиХ

БОМБАРДОВАЊЕ СРБИЈЕ И ПРИЗНАЊЕ КОСОВА СУ ЛУДОСТ

Руководство Босне и Херцеговине је 1992. затражило да будем смењен, очекивали су да ћу се слагати с њима по свим питањима, али је мој мандат подразумевао да будем непристрасан и објективан

Многи сматрају да је генерал Луис Макензи, некадашњи командант сектора Сарајево Унпрофора у БиХ, велики пријатељ српског народа. Ипак, генерал Макензи, у ексклузивном разговору за „Политику“, објашњава да има пријатеље свих националности из БиХ, али да „истина увек представља проблем онима који имају друго мишљење“.

А истина коју Макензи изговара смета многим. Овај канадски високи официр сматра да у Сребреници није почињен геноцид већ ратни злочин, да је ослобађање Насера Орића срамотно, а бомбардовање Србије 1999. године велика грешка, као и признавање независног Косова. Генерал Макензи је официрску повељу добио 1960. године. Након мисије у Сарајеву 1993. године, са 35 година војничког искуства, поднео је оставку. Опробао се и у политици, а 1997. године изабран је за заменика премијера. Макензи ће бити један од најугледнијих гостију на 64. Међународном сајму књига у Београду када ће бити промовисано српско издање његове књиге „Миротворац: Пут у Сарајево“, која је написана пре 27 година.

Током 36-годишње војне каријере службовали сте у девет мировних мисија: у појасу Газе, на Кипру, у Вијетнаму, Каиру, Централној Америци и у БиХ. Где је било најтеже?

Свакако је најтеже било у Сарајеву, БиХ, јер су се сви остали сукоби одвијали између националних снага које су имале своје представнике у седишту УН у Њујорку. У БиХ смо морали да се бавимо једном земљом с две сукобљене фракције, босански Срби, с једне, и босански Хрвати и Бошњаци, с друге. Као резултат тога, преговори су били изузетно тешки.

Долазите у Београд ради учешћа на 64. Међународном сајму књига, где ће бити одржана промоција српског издања књиге „Миротворац: Пут у Сарајево“. Шта за вас значи конкретно чињење да ће се у Србији читати ваша књига која је била бестселер 1993?

Нисам могао претпоставити да ће се ово десити, стога ми је драго да је издавач Бобан Стојиљковић, „Књига комерц“, узео у обавезу да то учини. Када је реч о Сарајеву, прошло је 26 година од догађаја који су описани, тако да би нека од мојих запажања требало посматрати у контексту тог периода. Нека, која су много контроверзнија, издржала су тест времена и показала се поприлично тачним.

Португалски генерал Карлос Бранко

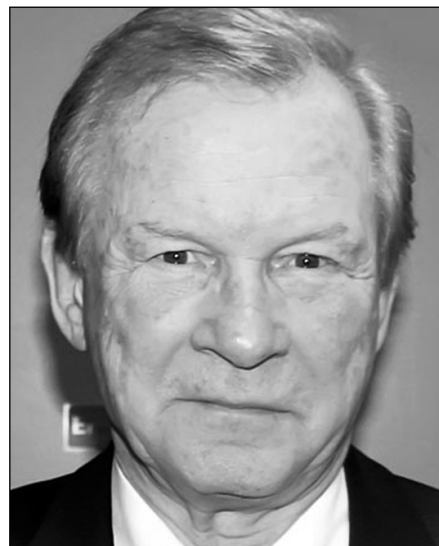
промовисаће српско издање своје књиге „Рат и џихад на Балкану“ истога дана када и ви. Да ли се знате одржије и да ли ћете имати прилике да поразговарате о војним искуствима, имајући у виду чињеницу да сте обојица боравили у БиХ и Хрватској током ратних година?

Нисмо се раније срели, али сам пратио његове активности и коментаре у вестима и радујем се нашем сусрету.

У марту ове године медији Републике Српске објавили су почетак рада Комисије за истраживање страдања свих народа у сребреничкој регији у периоду од 1992. до 1995. године, као и Комисије за истраживање страдања Срба у Сарајеву од 1991. до 1995. године. То је био предлог израелског стручњака за истраживање Холокауста Гидеона Грајфа. Да ли сте већ имали неких активности на том плану?

Писао сам чланке о Сребреници у којима сам оспорио „налаз“ да је почињен „геноцид“. Ратни злочин да, али не и „геноцид“.

Да ли о стварима којима се баве ове две комисије можете да кажете нешто више од онога што сте већ рекли у књизи „Мировњак: Пут за Сарајево“, која је 1993. била канадски бестселер, а потом и у књизи „Изгледао сам добро због војника“?

(Фото Викимедија комонс/Јадран Пандуревић)

Свестан сам постојања две комисије и задивљен дубином истраге која поткрепљује њихове налазе. У питању су корисни прилози досадашњој историји трагичних догађаја који су се дешавали деведесетих за све стране у конфликту.

Службовање у Сарајеву од маја 1992. до марта 1993. године (испоставило се, на самом крају ваше професионалне војничке каријере) још вас „прати“, судећи по реакцијама појединих представника бошњачке дијаспоре у Канади према вама. Како се носите с тим њиховим оптужбама за, најблаже речено, просрпско деловање?

Службовао сам од марта закључно с јуном 1992. године, када је руководство БиХ затражило да будем смењен. Очекивали су да ћу се слагати с њима по свим питањима, с обзиром на то да је БиХ тада била новоизабрана чланица УН. Како је мој мандат подразумевао да будем непристрасан и објективан, били су веома узнемирени мојим коментарима на поједине проблеме. Оптужбе које долазе од једног дела самопрокламованог руководства ди-

Фото Д. Миловановић / Ђуприја после НАТО бомбардовања 1999. године

Седница Скупштине Клуба генерала и адмирала Србије

РЕАЛИЗОВАНИ ПЛАНОВИ

јаспоре БиХ у Канади су сумануте укључујући силовања и убиства, да нико нормалан у то не може да поверује. Морам да додам да је овде реч о малом броју и задовољство ми је да имам пријатеље на свим странама које су биле у сукобу, а који сада срећно живе у мојој земљи.

Због тога што сте се 1999. противили НАТО бомбардовању СРЈ, а касније сте и критиковали своју владу због признања једнострано проглашене независности Косова, Срби у Канади вас сматрају пријатељем. Колико вам то годи, а колико вам можда представља проблем?

Истина ће увек узнемиравати оне који имају друкчије мишљење. Развојем догађаја од бомбардовања наовамо, јасно је да је лудост бомбардовања суверене земље и признања независности Косова више створило него што је решило проблем.

Као више пута одликовани професионални војник, мислите ли да је позиција Србије која је прокламовала војну неутралност – одржива?

Мислим да је то функционисало у прошлости. Ипак постоји потреба за ангажовањем професионалне војске каква је Војска Србије и да учествује у неким мировним мисијама и мисијама заштите недужних цивила широм света. Херојска дела и војна постигнућа савезничке српске војске у прошлости, у два светска рата, по много чему су ненадмашна.

Пре годину дана сте били у Србији, као гост Дипломатске академије поводом обележавања 100. годишњице краја Првог светског рата. Говорећи о српско-канадским савезничким везама, подсетили сте да је прва жртва у Великом рату била српска (Душан Ђонових), а да је последња био Канађанин (војник Џорџ Лоренс Прајс). На основу каквих све веза би данас могли да се граде односи између Србије и Канаде и да ли видите простор где би могли да напредују?

Да, било је незаборавно. Домаћин нам је била амбасадор др Љилјана Никшић, која је, између осталог, задужена за српске војне меморијале и обележавање важних датума. Био сам изненађен сазнањем да Србија има 572 меморијала у 40 земаља света и жртвује 30 одсто становника. У Алберти постоји планина с именом Путник, посвећена војводи српске краљевске армије Путнику. Било би лепо да неко иницира споменик Душану и Џорџу у Канади у знак сећања на савезничке везе Срба и Канађана. Имао сам привилегију да у оквиру обележавања стогодишњице Великог рата на Дипломатској академији Министарства спољних послова одржим предавање и сретнем потомка Милунке Савић, Јованке Орлеанке Великог рата и да одам почаст Канадској медицинској мисији која је била у Србији у Првом светском рату, али и да посетим Музеј српског лекарског друштва и положим цвеће на гробове војводе Путника, Мишића и Милунке у Алеји великана, подсећајући се на дане када су Србија и Канада биле савезнице. Друге везе? Вероватно не у спорту (изузев хокеја), јер ви увек побеђујете! Заједничко учешће у војним обукама и операцијама је увек пожељно.

Билјана Бакловић
Извор: *Политика*

Клуб генерала и адмирала Србије, на годишњој седници Скупштине, одржаној 31. октобра у Пожаревцу, разматрао је активности у минулих дванаест месеци и усвојио план рада за идућу годину. Домаћин овогодишње седнице Клуба, био је градоначелник Пожаревца Бане Спасовић, који је одао признање генералима и адмиралима што су својим деловањем, ликом и примером достојно бранили интересе и слободу свога народа. Клуб је граду доделио Плакету Клуба као својеврсно признање за успешну сарадњу.

Скуп који је протекао у радној и срдечној атмосфери, отворен је уз интонирање химне Србије и одавања поште преминулим члановима Клуба. Између две седнице преминули су генерали Стаменко Николић, Ђорђе Станић, Божо Денда, Душан Лончар, Никола Грујин и Стеван Томић.

Чланове Клуба, показујући задовољство што се овогодишња седница Клуба одржава у њиховом граду, поздравио је и пожељео им успешан рад Бојан Илић, председник Скупштине града Пожаревца, а и представник команде гарнизона Пожаревца.

-Циљ нам је, нагласио је председник Скупштине Миломир Миладиновић, даља афирмација Клуба боравком и радом у срединама ван Београда. Због тога смо са задовољством прихватили позив руководства града Пожаревца да баш овде одржимо седницу скупштине Клуба.

У уводном излагању председник Скупштине Клуба, генерал-потпуковник у пензији Миломир Миладиновић, посебно је захвалио граду домаћину на помоћи и гостопримству у реализацији овогодишње седнице Скупштине Клуба. Он је истакао да су Клуб и његови чланови извршили постављене задатке и били достојни свог имена и положаја у Републици Србији и ВС.

-Ценим да је највећи успех Клуба од последње седнице Скупштине то што смо са нашим пријатељима из Београдског форума, Друштва српских домаћина и СУБНОР-а Србије, успели да организујемо међународну конференцију поводом 20-годишњице од агресије НАТО-а и што смо чули 80 афирмативних реферата о том догађају, од којих су њих 68 аутори и подносиоци били странци, међу којима и Петер Хандке, добитник Нобелове награде за књижевност и осведочени пријатељ Срба. Успели смо да одштампамо и представимо сведочанство о Војсци у одбрани од агресије

Генерал Миладиновић уручио је Плакету Клуба градоначелнику Пожаревца Банету Спасовићу

1999. године, рекао је између осталог, Миладиновић.

Извештај о раду Извршног одбора Клуба, поднео је његов председник, генерал др Лука Кастратовић који је истакао:

-Извршни одбор Клуба у 2019. години организовао је рад у складу са Програмом рада за 2019. годину који је Скупштина усвојила на претходној радној седници и закључака Скупштине, а у складу са Статутом и другим документима које је ова скупштина усвојила. Планом рада било је обухваћено 15 заједничких задатака. Реализовано је 14, један је планиран за децембар.

Пратили смо збивања од значаја за безбедност Републике Србије, њен међународни положај, суверенитет и интегритет. Поводом 20-годишњице агресије НАТО на СРЈ организовали смо промоцију студије „Војска Југославије у одбрамбеном рату 1999. године“, дводневну Међународну смотру документарних филмова о агресији НАТО-а на Србију (СРЈ), Изложбу фотографија о агресији, дводневну Међународну конференцију под геслом „Да се не зaborави“ и насловом „Мир и напредак, уместо ратова и сиромаштва“ и полагање венаца на споменик погинулој деци у агресији НАТО-а, на Ташмајдану и споменик погинулима „Вечна матра“, истакао је Кастратовић.

Скуп поздравио је пуковник Душко Шљиванчанин, начелник Управе за традицију, стандард, и ветеране МО.

Скупштина је усвојила предлог да се доброволним прилозима помогне изградњи православног храма у Русији, посвећеном војницима, затим да се установи Споменица медале поводом 15-годишњице од оснивања Клуба и 75-годишњице победе над фашизмом.

Гостима су Пожаревљани, на самом почетку боравка, приказали витештво чланова коњичког клуба „Кнез Михајло“. Генерали су посетили и чувену галерију сликарке Милене Петровић Барили, те етно парк Тулба, где је постављен шатор и приказ пластичних фигура из 1718 године, када је потписан мировни споразум између Турске, Аустроугарске и Србије. **Д. К.**

Сремски фронт и ослобађање Југославије

НАРОД ДОНОСИО СВЕ ШТО ЈЕ ИМАО

Сремски фронт у историјској науци оцењен је као једно од најтежих и најдуготрајнијих бојишта у народноослободилачкој борби против окупатора за ослобађање Југославије. Формирале су га немачке и усташке снаге крајем октобра 1944. године, након ослобађања Београда, и трајао је до

Шеста личка пролетерска, 11. крајишка, 17. источно-босанска, 21, 22. и 31. српска, 16. и 36. војвођанска, 42. и 48. македонска дивизија и група ваздухопловних дивизија. У саставу Прве пролетерске дивизије борио се и батаљон Словенаца као и Бригада „Италија“.

Снаге Црвене армије ангажоване у

његовог пробоја 12. априла 1945. године - укупно 170 дана. Немци су га поставили са циљем да обезбеде повлачење својих снага групе армија „Е“ из Грчке Македоније и са Косова, па су га због тога и упорно бранили.

На Сремском фронту ангажоване биле су бројне снаге народноослободилачке војске Југославије, Црвене армије и Бугарске армије. Југословенске снаге сачињавале су 12 дивизија: Прва и Друга пролетерска, Пета крајишка,

почетку Сремског фронта чиниле су 64. и 68. стрелачки корпус. Бугарска прва армија имала је 3. и 8. пешадијску дивизију.

Све јединице учеснице у борбама на Сремском фронту имале су у српском народу у Срему великог савезника и помагача. Народ их је примом оберучке и пружао им је све што је имао.

Јово Радовановић, борац 2. пролетерске бригаде, пуковник у пензији и публициста, у својој књизи „170 дана на

Сремском фронту“ о помоћи српског народа каже: „Невероватно много народа за ратне прилике кад је фронт тако близу. Изнели су дарове, комаде хлеба, погаче, сланине, шунке. Старији су викали то су пролетери. Сеоске страже су упозоравале „Даље се не може, тамо је фашизам“. Фашизам за народ је било све што је окупирано и сви непријатељи – Немци, усташе и сви други.

Током борби на Сремском фронту од 3. до 13. априла губици Прве армије су: 1.713 погинулих, 5.948 рањених и 53 нестала бораца. За то време немачке снаге су имале 9.512 убијених, 3.273 рањена и 5.427 заробљених војника, подофицира и официра.

На Сремском фронту, за 172 дана борби, укупно је погинулих око 13.000 бораца НОР-а, 1.100 бораца Црвене армије, 620 бораца бугарске армије и 163 бораца бригаде Италија.

Пробој Сремског фронта историјски асоцира на пробој Солунског фронта 1918. године, ослобађање Македоније, Србије, Црне Горе и све земље које су ушле у састав Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у те године.

После пробоја Сремског фронта у склопу завршних операција, снаге Југословенске армије за кратко време (непун месец дана) ослободиле су целу територију Југославије, Истру и Словеначко приморје, а један део снага доспео је до Трста и Караванке.

Пред ударима Југословенске армије, капитулирала је група армија „Е“, заробљен је највећи део ратних злочинаца и сам немачки командант тих снага фелдмаршал Александер фон Лер, по чијим замислима је 1941. године разорен Београд. Александер фон Лер је осуђен и стрељан 17. фебруара 1947. године.

Приредио С. Туманов

Борбени полет за коначно ослобођење земље

ЗАСЛУЖНИМА УРУЧЕНЕ БОРАЧКЕ МЕДАЉЕ

Свечаном академијом у Великој сали Градске општине Савски Венац 17. октобра обележена је 75-годишњица од ослобођења те општине у Другом светском рату. Скуп су присуствовали многобројни гости међу којима и заменик председника општине Зоран Коцић, представник РО СУБНОР-а Србије Мирољуб Васић, ГО СУБНОР-а Београд Весна Бојић, Видосава Рудић и Бранко Крсмановић, представници борачких и антифашистичких организација Загреб – Перо Ројић, Сплита – Лазо Ђокић, Сарајева – Ибро Чомић, Бијелог Поља – Мирко Станић, затим градски секретар за питања одбране и заштите Миодраг Савић, представници секција ратних јединица, Удружења „20 децембар“ Владан Пантић, директор Руске школе Николај Михајлович Сењик, председник Удружења логораша Јасеновца Славко Милановић, представници Војне гимназије, Музичке школе „Стеван Мокрањац“ и три основне школе.

На дане славе подсетио је борац Прве пролетерске бригаде, иначе председник СУБНОР-а Савски Венац, Зденко Дупланчић.

–Ове године, 20.октобра, навршава се 75 година како је, после седмодневних и ноћних жестоких борби над тада нај-

већом зградом у Београду „Албанија“, залепршала се после четворогодишње окупације и страдања, наша тробојка, застава слободе коју су донели борци Народноослободилачке војске и Црвене армије, рекао је Дупланчић.

На свечаности су заслужним борцима уручене Медаље бораца. Проглашене су и најбоље младе литерате на конкурс спроведеном у три основне школе на тему Београд – слободан град.

Изведен је и пригодан културно-уметнички програм у којем су учествовали ученици музичке школе „Стеван Мокрањац“, Војне гимназије и основних школа.

З. П.

50 година рада Удружење ратних добровољаца

У ПРВОМ ПЛАНУ ТРАДИЦИЈЕ

Прошло је равно 50 година од када је Удружење ратних добровољаца 1912–1918. њихових потомака и поштовалаца обновило рад. Оно је било, јесте и биће чувар традиција српског ратног добровољаштва из периода ослободилачких ратова Србије и српског народа 1912–1918, али и свих ратова пре и после тог периода. Удружење је наследник Савеза добровољаца Краљевине Србије, кога су, уз сагласност краља Петра I Карађорђевића, 2. септембра 1903. у Београду, основали добровољци из времена Првог и Другог српско-турског рата 1876–1878, Херцеговачког и Босанског устанка српског народа против турске власти 1875–1878.

Само приликом огласа за Први балкански рат против Турске 1912, добровољно се јавило 20.000 људи. У Првом светском рату, током 1914, било је укупно 5.000 добровољаца у четничким одредима српске војске: у Златиборском 750, у Јадарском 500, у Рудничком 500, у Горњачком 500, док се 2.750 борило у осталим јединицама српске војске. Добровољци су дали немерљив допринос победама Србије и српског народа у ослободилачким ратовима 1912–1918. Многи од њих, пали су на непрегледним бојиштима, урезајући своја имена у народно и историјско памћење Србије и српског народа! Добровољачки статус, до 1928, признат је 36.976 борцу и издато 32.576 борачких и 4.400 неборачких добровољачких уверења. До марта 1940, признат је статус 43.408 добровољаца.

Циљеви и задаци Удружења су: чување и неговање традиције ратног добровољаштва, окупљање потомака и поштовалаца српских ратних добровољаца 1912–1918. и свих ослободилачких ратова на простору државе Србије, на осталим српским етничким просторима у иностранству, развијање слоге и родољубивих осећања, чувању духовних и историјских вредности и добара српског народа. Символи Удружења су: застава, амблем, свечана песма *Ој, Србијо мила мати* и крсна слава – Видовдан.

Удружење организује бројне изложбе, научне скупове, предавања, конференције за штампане и друге медије и сличне догађаје. Сарађује са научним и другим институцијама на прикупљању архивског грађе о добровољаштву на целокупном српском етничком простору, организује историјско-поклоничка путовања ради одавања почasti погинулим за слободу, упознавање са историјом српског народа, едукацијом родољубља у образовно-васпитним установама, те сарадњом са Српском православном црквом (СПЦ) и родољубивим удружењима и организацијама у земљи и иностранству. Учествоје у хуманитарно-друштвеним активностима... Такође се бави издавачком делатношћу. У времену између два светска рата, у периоду 1928–1941, објављено је 155 бројева *Добровољачког гласника* који се бавио историјом, проблемима и другим темама везаним за ратне добровољце. Први број новог гласника објављен је априла 1991. и до данас су објављена 53 броја. Нови *Добровољачки гласник*, не бави се само добровољцима и њиховом историјом, већ и осталим темама из историје српског народа.

Осим Гласника, Удружење је објавило и велики број књига и зборника радова.

Никола Тошић Малешевић

Запис из Шапца

ТРАГОМ КРВАВОГ МАРША

Од септембра 1941. године сремско место Јарак постало је познато по фашистичком логору и по нејужно страдалим Шапчанима и Мачванима, који су трчећи двадесет километара стигли у Јарак. Они који нису могли да трче овај крвави марш, завршили су у Сави.

Мештани села Јарак, листом родољуби, уз велики ризик за себе, дочекали су их хлебом и великом љубављу. Ту њихову љубав Шапчани нису никада заборавили, па су шездесетих година у центру села подигли спомен-чесму, која је и данас у функцији, а симболизује љубав и захвалност Шапчана Јарчанима.

Крвави марш назван је по тортури и злочинима Немаца и усташа који су на путу до Јарка стрељали око 500 нејужних грађана Шапца и Мачве.

Код спомен-чесме у Јарку и ове године окупало се много људи из Шапца, Мачве и Срема. Венце, као израз поштовања према жртвама, положили су борачке организације Шапца, Сремске Митровице и Руме, Месног одбора СУБНОР-а Јарак и више срем-

ских села. У делегацију СУБНОР-а Шапца били су чланови Удружења војних пензионера, резервних војних старешина, удружења за неговање традиција ослободилачких ратова из Шапца, представници више месних одбора из неколико сремских села и бројни појединци.

Киша је током свечаности стално падала, али није умањила расположење присутних. Под кишобраном су се обратили Светозар Атанацковић у име СУБНОР-а Војводине, Влада Нинковић у име бораца и патриотских организација Шапца и други. О крвавом маршу изнето је доста историјских података који подсећају да се овакав догађај никада и нигде у свету више не догоди. Баш у то име Слободан Поповић написао је велику емотивну песму о крвавом маршу. Присутни су аутора врло срдечно поздравили.

Свечаност је завршена заједничким дружењем и уз похвалу МО СУБНОР-у Јарак за овако добро организовану свечаност поводом 78-годишњице крвавог марша.

С. Стојановић

УДРУЖЕЊЕ РАТНИХ ДОБРОВОЉАЦА
1912–1918
ЊИХОВИХ ПОТОМАКА И ПОШТОВАЛАЦА

Комеморативна свечаност у Драгинцу

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ

Седамдесет осам година од најнехуманијег ратног догађаја из Првог светског рата обележено је 14. октобра у Драгинцу, селу у општини Лозница. Овај догађај, где су Немци за одмазду убили 1950 неужних грађана и деце из Драгинца и десетак околних села, не може да се заборави, а са сваког окупљања код спомен-костурнице шаље се свету порука да се нигде и никада тако нешто не понови.

Свечаност је одржана на државном нивоу, добро организована, уз државну химну, Војску Србије и почасну војну стражу, коју су држали војници гарнизона Шабац. Поред поменутих из Владе Србије било је и представника СУБНОР-а из Шапца и Лознице, представника војних пензионера из Шапца и других организација, приличан број грађана и готово цела Основна школа „14. октобар“ из Драгинца.

На овај немили ратни догађај присутне су подсетили и државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Зоран Антић и заменик градоначелника Лознице.

На бројним положеним венцима изражено је велико поштовање према невиним жртвама, страдалим од стране фашистичке Немачке.

Ова свечаност се подударила са јубиларном годишњицом основне школе у Драгинцу, која ове године слави 180 година постојања и која спада у ред најстаријих школа у Србији. Том приликом ученици су за присутне извели богат и веома садржајан програм.

Председник СУБНОР-а Шабац Владимир Нинковић уручио је школи комплет књига за њихову библиотеку. Свечаност је завршена веома пријатним дружењем учесника.

С. Стојановић

Обележавање јубилеја

ПОСТАЛИ И ОСТАЛИ ДОБРИ ЉУДИ

У Београдском хотелу „Србија“ од 6. до 8. септембра обележена је 55 година од завршетка и унапређења у чин водника питомаца 9. класе, Санитетске подофицирске школе. Одбор за организацију прославе јубилеја и командири, уз пригодне речи, доделили су свим учесницима скупа дипломе и плакете са логотипом Санитетске подофицирске школе. Њихова порука гласи; „А ми ваши командири додељујемо вам диплому за 55 година од завршетка школовања, што сте постали и остали добри људи“.

Вечера је протекла у веселом расположењу. Причи никад краја, осећања се исказују са пуно топлине и осмеха на лицу.

Након проспаване ноћи, добро одморни и задовољни, срећни и радосни под командом пуковника у пензији Велибора Љујића и пуковника Јосипа Трохе, бивши питомци су кренули у разгледање културних и историјских знаменитости Београда: Белог двора на Дедињу, Авале, авалског торња, хотела „Сучевић“...

Слављеници су имали задовољство да пробају ракију свога класића Савичевића, коју он извози у Руску Федерацију. Вечера је почела у дивном расположењу, уз специјално наручен музички секстет, који је неуморно испуњавао жеље добро расположених класића, у чему су, својим нумерама народних и староградских песама, предњачили Милан Шицар и Фрањо Петреш.

Нераскидиво другарство које и данас траје, исказано је кроз песму, разговор и евоцирање успомена из незаборавних питомачких дана у незаборавном Марибору, давних шездесетих година, прошлог века.

Поновни сусрет заказан је за две године

В. Цветковић

Седница МО Бежанијска коса

ПОГЛЕД ИЗ БАЗЕ

Месни одбор Удружења војних пензионера Бежанијска коса одржао је своју седму редовну седницу у проширеном саставу 18. септембра од 12 до 14 часова. Седници је присуствовало осам чланова месне организације и члан Главног одбора УВПС Коста Новаковић.

На дневном реду су се нашле четири тачке. На почет-

ку су изнете све важне информације из активности Општинског одбора УВПС Нови Београд и Главног одбора.

Поводом 26-годишњице организације донета је одлука да се Захвалница додели Зорану Ристићу, а новчана награда од 5.000 динара Александру Алексићу.

Председник МО Милан Калчић је нагласио да су активности које су биле апрострофиране на прошлој седници и даље актуелне (помоћ старијим и болесним члановима, акција учлањења нових чланова, претплата на лист „Војни ветеран“), додавши да би убудуће требало организовати и зајед-

ничка дружења (излети, посете културним и верским институцијама и сл.).

Калчић је обавестио присутне о неформалном разговору који је водио са министром Зораном Ђорђевићем (враћања војних осигурања у Фонд за СОВО и о заосталом делу пензија од 11,06%).

На седници је било речи и о проблемима око израде електронских здравствених картица, као и о здравственом збрињавању у целини. Наглашен је некоректан третман војних пензионера на ВМА у односу на цивиле.

Поново је истакнута ургенција да се што хитније донесе нови правилник о стамбе-

ном збрињавању. Констатовано је да разна друга удружења негативно утичу на јединство удружења у квантитативни и квалитативном смислу.

Покренута је иницијатива да надлежни из удружења затраже директне сусрете и разговоре са представницима ресорних министарстава у Влади, са премијерком и председником државе.

Предложено је да се, дружења ради, организација повеже са цивилним пензионерима.

Захтева се да се проблеми војних пензионера што више потенцирају у средствима јавног информисања, посебно путем дневне штампе.

Дружење 17. класе ВТШ КоВ ЈНА

КЛАСИЋИ НА ОКУПУ

Септембарским сусретом у нашем престолу града припадници 17. класе Високе техничке школе Копнене војске Југословенске народне армије обележили су пола века од почетка свог школовања.

Генерација логистичара, официра техничке службе, данас са скоро дводеценијским стажом пензионера, своје школовање је започела почетком септембра далеке 1969. године у Загребу. У питомачком строју у једној од касарни Техничког школског центра, на Чрномерцу – западу главног града Хрватске, тада се нашло 172 осамнаесто и деветнаесто-годишњака из свих република и покрајина некадашње СФР Југославије. Младићи са завршеном гимназијом или средњом техничком школом, одабрани од више стотина кандидата, храбро су кренули у борбу са испитима и стицањем неопходних војничких вештина како

би се домогли првих – потпорничких звездица тадашње ЈНА. Пут до часног, одговорног и престижног официрског звања није био нимало лак, ни присут ружама. Напротив, а томе у прилог најбоље сведочи податак да се у првом генерацијском официрском строју нашло њих шездесетшестеро или нешто мање од 40 одсто од уписаних.

Нажалост на скуповима који се организују поводом не само јубиларних годишњица у строју ових припадника трећег доба све их је мање. Заслуге за то, у неколико мери, припадају тешкоћама официрског позива, којима многим ван војних структура нису знане или пак они нису били у прилици да их упознају и носе се са њима. Проседа коса, боре на челу и лицу готово свих, код већине и понеки килограм вишка само потврђују напред написане редове.

Генерацијски сусрет, деве-

ти по реду – пети у Београду, протекао је у атмосфери која и приличи оваквим скуповима – обнављању успомена, присећању бројних догодштина из питомачких дана, али и каснијих година, односно службовања у јединицама и установама некадашње ЈНА. Додуше нису се налазили на командантским дужностима, већ у позадини, извршавајући бројне логистичке задатке – бринући о исправности и поузданости борбене и неборбене технике, правременом снабдевању и благовременом дотуру свега неопходног за извршавање задатака оперативних састава, како у миру тако и, нажалост, у ратним условима – грађанском рату и крвавом растакању заједничке нам државе СФРЈ, као и агресији НАТО-а на СР Југославију. Чинили су то да максималном посвећеношћу, надасве часно, речју професионално верни датој свечаној обавези, одани официрском позиву и народу који је то од њих с правом и очекивао. Напокон, о каквој је генерацији реч говори и податак да је она изнедрила и једног генерала и једног

почасног конзула републике Србије на далеком Новом Зеланду.

Учесници овог скупа истакли су прилику да посеће и Музеј Николе Тесле, јединствену културну и научну институцију у којој се чува лична заоставштина овог генијалног проналазача, научника и инжењера, једног од пионира друге индустријске револуције.

На сусрету, на којем је присуствовао један број супруга слављеника, прихваћен је предлог да се до наредног окупљања планираног за обележавање 50-годишњице завршетка школовања, промоције и ступања у активну војну службу припреми и монографија класе.

Формиран је и одбор за припрему и организацију тог јубиларног скупа којим би се и обележило и пола века од завршетка школовања ове, последње класе ВТШ КоВ ЈНА, претече Техничке (Војнотехничке) академије овог вида бивше ЈНА. Уверени у жилавост, истрајност и упорност генерације, верујемо да ће и ове планове – пројекте успешно реализовати.

Јосип Новак

Пет деценија од почетка школовање
18. класе СТВШ КоВ

ЕВОЦИРАНЕ УСПОМЕНЕ

У Београду је 26. октобра обележена 50-годишњица од завршетка школовања 18. класе СТВШ КоВ, смера везе.

Давне 1969. године 1. септембра до-

шли су у Школски центар везе на Бањици, где су у четворогодишњем школовању оспособљени за све специјалности рода везе. Та, 18. класа, једна је од најбољих у историји ШЦВ. Школовање

су завршила 64 питомца, који су распоређени на почетне дужности широм некадашње државе.

Позиву за сусрет одазвало се 20 колега. Дошли су класићи из Загреба, Крања, Скопља, Љубљане и других градова бивших република СФРЈ. Била је то прилика да се евоцирају успомене на четворогодишње дружење.

Следећи сусрет заказан је за последњу суботу октобра месеца 2020. године.

Д. Димитријевић

Новосађани на излету

ЛЕПОТАМА У ПОХОДЕ

Градски Одбор УВПС Нови Сад организовао је дводневни излет 28. и 29. септембра за своје и чланове Удружења пензионера града Новог Сада, са којима дуже времена успешно сарађује. Првог дана је реализована посета манастиру Горњак, врелу Млаве, затим је организовано панорамско разгледање Борског језера, обилазак Брестовачке бање и у Гамзиграду – Феликс Ромулијане. Другог дана је пут излетнике водио до Рајачких пивница, хидроцентралама Ђердап I и II, голубачкој Тврђави и манастиру Тумане.

Пре доласка на предвиђене дестинације, вођа пута је саопштио најзначајније податке о месту и објекту који се посећује. Више података су изнели домаћини и туристички водичи.

За све оне који ће пожелети да крену маршрутом коју смо изнели. Манастир Горњак се налази у долини реке Млаве, између Петровца на Млави и Жагубице и добио је име по ветру који дува у том крају. Изграђен је од 1376. до 1380. године, као задужбина кнеза Лазара.

Врело млаве је смештено у природном амфитеатру и има пречник од 25 метара. Фасцинантну лепоту целом пејзажу даје смарагдно зелена боја воде. Дубина врела још увек није испитана. Ронилачка екипа је 2008. године стигла до дубине од 72 м, а дубље нису могли, услед јаког струјања воде и безбедности.

Борско језеро се налази на надморској висини од 438 метара. Настало је 1959. године подизањем бране и акумулацијом вода речице Ваља Жони, Мерецове реке и дела слива Злотске реке.

Брестовачка Бања једна је од најстаријих бања у Србији, сме-

штена је у прекрасном амбијенту речице Пујице. Према археолошких налазима благотворност воде су користили Римљани. Свој пун процват је доживела у доба Милоша Обреновића и кнеза Александра Карађорђевића.

Гамзиград је познат по археолошком налазишту римске царске палате Феликс Ромулијана, која је од 2007. године на листи светске баштине УНЕСКО-а. Представља резиденцију римског цара Гаја Валерија Максимилијана (293 - 311), названа по мајци Ромулијани.

Рајачке пивнице су изграђене крајем 19. века. Представљају јединствен архитектонски комплекс винских подрума, укупно 365. Грађене су од тесаног камена и од брвана. Укопане су два метра у земљу, како би температура током године врло мало варијала.

Хидроелектрана „Ђердап I“ саграђен је 1970. године, а „Ђердап II“ 1984. године. Представљају ремек-дела нашег градитељства.

Манастир Тумане је основан у другој половини 14. века, као задужбина косовског јунака Милоша Обилића. Ловећи у густим шумама, Милош нехотице рањава светог пустињака Зосима. Поневши га ка свом двору, да му извиди да ране, на месту где се данас налази црква, витез чу последње речи пустињака: „Ту ме мани и пусти ме да умрем“. Тако је манастир добио име Тумане. У манастиру се као највећа светиња, чувају мошти Светог Зосима Туманског, Синаита чудотворца. У манастирском летопису записану су многи случајеви чудесних исцељења.

М. Бајић

40 година 24. класе СВШ КоВ

ДАН ИСПУЊЕН
ЕМОЦИЈАМА

Крајем септембра бивши питомци 24. класе СВШ КоВ обележили су четири деценије од завршетка школовања. Истог дана 27. класа ВА КоВ је обележила 45 година од завршетка школовања, а 42. класа ВА КоВ – 30 година од стицања дипломе. У најбројнијој класи СВШ КоВ школовање је завршило 564 питомца.

Били су дирљиви сусрети негдашњих дечака, који су провели четири године заједно, учећи и савладавајући војничке вештине које нису биле баш лаке. Сузе радоснице и врло емотивни загрљаје бележили су фотографи, људи „наоружани“ мобилним телефонима и неколико присутних ТВ репортера.

Поздравним говором најпре се присутнима обратио први у рангу Шандор Мађар, а потом и председник Организационог одбора Живко Јефтић, који је, у знак захвалности на уложеном труду да обнови успомене на питомачке дане, покренуо сајт СВШ КоВ Сарајево и групу на друштвеној мрежи Фејсбук, те на изради Монографије 24. класе СВШ КоВ, уручио парадни бодаж Милану Лишанину. Присутнима су се обратили класић и доскорашњи начелник ГШ ВС генерал Љубиша Диковић и командир другог вода Јован Глигорић, евоцирајући успомене на команданта батаљона, командире и наставнике те класе. Сусрету су присуствовали и командири из времена школовања Ахмет Хусеинагић, Обрен Шмркић, Миливоје Спасојевић и други.

Након уручења монографије и групних фотографија, дружење је настављено у прелепом амбијенту ресторана „Нера“ у Борчи. Део класића се међусобно није препознао, па је уследило ново упознавање. Захвалност свима који су уложили напор да присуствују овом сусрету је немерљива, јер је било другова из САД, Кувајта, Француске, Немачке, Аустралије, бивших република СФРЈ.

Препуни утисака бивши питомци су се нерадо растали у вечерњим сатима, уз договор да се за пет година поново сретну, али и да сусрете уприличе и раније. На разјави са жељом да их здравље послужи, уследили су дуги загрљаји и поздравни са позивом за следећи сусрет.

И. М.

Излет нишких војних пензионера У ЛАЗАРЕВОМ ГРАДУ

Удружење војних пензионера Србије - Градска организација Ниш, 31. септембра организовала је излет у Крушевац, манастир Љубостињу и Врњачку бању.

Прва дестинација био је престони град Крушевац. Подигао га је кнез Лазар 1371. године. Први пут се помиње 1387. године, у повељи којом кнез Лазар у својој утврђеној престоници потврђује раније трговачке привилегије Дубровчанима. Град је постао привредно и културно средиште Србије. Место из кога се руководило и које је давало иницијативу за организацију државе.

Предање каже да је Крушевац добио име по камену крушцу, облом речном камену којим је већим делом град и сазидан.

После Косовског боја, Крушевац постаје престоница вазалне Србије којим управља Милица, а касније њен и Лазарев син, деспот Стефан, који касније престоницу сели у Београд.

Цркву Лазарицу пензионери су обишли баш када се одржавала литургија. Присуствовали су и ношењу литија (три пута око цркве), а потом су сви били послу-

жени, што је за многе био прави доживљај, јер до сада нису присуствовали таквом обреду.

Манастир Љубостиња смештен је у долини мале планинске реке (Љубостињска река). То је задужбина кнегиње Милице. Посвећен је Успењу пресвете Богородице. Манастир је грађен од 1388. до 1405. године. У Љубостињи су сахрањене кнегиња Милица (монашко име Јевгенија), жена кнеза Лазара и монахиња Јефимија (Јефронисија), које су се после Косовске битке овде замонашиле са бројним удовицама српских властелина изгинулих у бојевима на Марици и Косову пољу. Данас је Љубостиња женски манастир који чува и одржава око педесет монахиња.

Посетити Врњачку Бању, као највећу бању у Србији никад није сувишно, и увек кад дођете, видећете нешто ново и лепо, а што је најважније лепо ће те се одморити и уживати.

У Врњачкој бањи се налази седам минералних извора, док се вода са три извора флашира као природна минерална вода.

М. П. – Т. И.

75 година падобранства

ДОКАЗАНА ЕЛИТА

На аеродрому у Нишу 14. октобра обележено је 75 година од формирања прве падобранске јединице у нас. Реч је о елитном роду сваке војске.

Слили су се падобранци из целе бивше Југославије. Тај дан чекају целе године и нема границе која ће их спречити да се виде са својим ратним друговима, са својим пријатељима. А било је и оних који живе далеко. Грађани Ниша уврстили су ову прославу у свој календар празника, тако да се на аеродрому окупило много људи.

Нико не води рачуна о својим ветеранима као што то чине падобранци, јер је празник за очи видети ешалон ветерана. Сви у истим оделима, са својим чувеним црвеним береткама. Смерни, одлучни, храбри. Такав смо утисак понели.

Погинулим друговима су одали почаст тако што су на Спомен-обележје положили венце. То је учинило и Удружење војних пензионера, заједно са Удружењем пензионисаних војних летача и падобранаца.

Уследио је чувени демонстративни скок. Било је велико задовољство гледати групу од пет падобранаца, који се са заставама Србије, Војске, Специјалне бригаде, Падобранског батаљона, а ове године и са заставом Ниша, спуштају тачно у центар.

На прослави је најзаслужнијима додељен велики број признања.

После свечаности, дружење је настављено до касно, уз традиционално гостопримство падобранаца.

Мр М. Пантелић

Београдска операција пре 75 година (2)

ЉУТА БИТКА ЗА ГЛАВНИ ГРАД

Ослобођењем Београда створена је велика слободна територија као стабилна позадина, а јединице НОВЈ преузеле су део повезаног стратегијског фронта од Драве до Јадранског мора, који су самостално држале као део савезничког обруча који се стезао око Немачке. Тиме је створена могућност да се мобилишу и организују сви извори снага великог дела земље за њено коначно ослобођење.

У 9 часова 14. октобра Штаб 1. армијске групе издао је заповест за напад на Београд, којом је изражена основна замисао да се расецајућим ударима главних снага са фронта пробије унутрашња линија немачке одбране, брзим продором избије на Саву у рејону Чукарице, железничког моста и кроз центар града на Калемегдан, заузме из покрета мост на Сави и раздвоје немачке снаге по деловима, а затим да се одвојене групе блокирају и униште. Напад на град почео је 14. октобра поподне неједноветремено – како су пристизале поједине дивизије. Изведен је у четири колоне: 5. дивизија правцем Булевар револуције (Улица Краља Александра) – Улица 27. марта (Краљице Марије) – лица цара Душана; 1. прол. дивизија Бањица – Дедиње – Улица Љутице Богдана – трг ослобођења – Улица пролетерских бригада (Крунска) – Моше Пијаде (Дечанска) – Калемегдан; 6. пролетерска дивизија – Топчидер – блок зграда Војне болнице – Улица маршала Тита (краља Милана – кнез Михајла – Горњи град; 12. Корпус (11, 16 и 28. дивизија) Баново брдо – десна обала Саве – Главна железничка станица – Савско пристаниште; 36. дивизија која је истог дана ослободила Обреновац, задржана је у његовом рејону за обезбеђење према Шапцу; 21. дивизија остављена је у рејону Бели Поток – Зуце – Лештане као општа резерва и за обезбеђење праваца од Смедерева; 4. гардијски механизовани корпус са 56. тенковском и 13. механизованом бригадом нападао је, углавном, на правцу 1. пролетерске, а делом и 6. пролетерске дивизије, а деловима 14. механизоване бригаде на правцу 5. дивизије.

У току 14. и ноћу 14/15. октобра, после жестоких борби, уз подршку јаке артиљеријске и минобацачке ватре, 1. пролетерска дивизија и делови 36. гардијске тенковске и 13. гардијске механизоване бригаде, заузели су Милошевац, Бањички вис и Дедиње, а 6. прол. дивизија и делови 13. гардијске механизоване бригаде Топчидер. У току 15. октобра заузели су Трг Димитрија Туцовића и Трг бранилаца Београда (Мостар), а у даљем наступању јединице су задржане пред утврђеним блоком зграда бивших министарстава у Немањиној улици. На десном крилу су 5. дивизија и делови 14. гардијске механизоване бригаде заузели Велики Врачар, простор око кланице и железничку станицу Дунав. За

Совјетски генерал Владимир Жданов и југословенски генерал Пеко Дапчевић октобра 1944. године у ослобођеном Београду. Фото: Википедиа

то време делови 109. стрељачке дивизије Другог украјинског фронта Црвене армије и 12. војвођанске бригаде НОВЈ прешли су Дунав и образовали мостобран код с. Великог Села и Винче, чиме је Дунавска ратна флотила добила већу слободу дејства.

Разбијена корпусна група Stettner

На левом крилу, дивизије 12. корпуса водиле су жестоке борбе за Жарково, Баново брдо и Чукарицу, где су Немци упорно бранили мостобран у рејону понтонског моста преко Аде циганлије. Овде су Немци успешно подржавали своје јединице артиљеријом са Бежанијске косе, због чега су дивизије 12. корпуса пренеле тежисте борбе на ноћна дејства. Ноћу 14/15. октобра подрла је 16. дивизија на Чукарицу и потисла Немце у основну школу, цркву, тунел и фабрику шећера, а делови 11. и 28. дивизије уз подршку делова 13. механизоване бригаде заузели су Жарко-

во; 21. бригада 28. дивизије подрла је, уз подршку делова 13. механизоване бригаде, на Трг бранилаца Београда и у улици Сарајевску, Слободана Пенезића (Савску) и Кнеза Милоша. Ноћу 15/16. октобра 5. бригада 11. дивизије заузела је Баново брдо, а 1. и 2. бригаде 16. дивизије и делови 13. механизоване бригаде подрли су улицом Слободана Пенезића до главне железничке станице. У току 15. октобра почеле су да пристижу 73. гардијска и 236. стрељачка дивизија Црвене армије, и поступно су убациване у борбе у граду. У то време се корпусна група Stettner, у разноврсним колонама, извлачила од Пожареваца према Београду пред јединицама 75. стрељачког корпуса Црвене армије и 14. корпуса НОВЈ. Њихове заштитнице су тек напуштале Пожаревац 15. октобра, а претходница је у исто време избила на прилазе Београду. Око 13 часова тај предњи одред дочекала је и разбила 4. крајишка бригада 5. дивизије НОВЈ у рејону Малог Мокрог Луга.

Штаб 1. армијске групе око 15 часова наредио је 21. дивизији да на положају Ле-

Партизани-ослободиоци на Славији

Борбе су вођене за сваку улицу и каврт

штане – Забран – Бандера – Мали и Велики Мокри Луг задржи Немце по сваку цену, а 5. дивизији да главнином својих снага ојача 21. дивизију. У даљем покушају да се пробију у Београд, Немци су са десне обале Болечице око 19 часова са 99. пуком 1. брдске дивизије и 92. моторизованом бригадом напали и одбацили 5. бригаду 21. дивизије, заузели Шугавац и Липовицу, где су задржани, а једну борбену групу од око 2500 војника упутили према граду. Та група одбацила је из Малог Мокрог Луга делове 5. и 21. дивизије и делове 14. гардијске механизоване бригаде, и до поноћи 15/16. октобра пробила се по групама до Великог Врачара, Цветкове механе и Коњарника. Прегруписавањем 5. и 21. дивизије, 14. механизоване и извучених делова 36. тенковске бригаде, затворена је бреша код Малог Мокрог Луга и спречен даљи продор Немаца у Београд. Ради уништења тих немачких група, из уличних борби у граду извучене су три бригаде 1. армијске групе, 14. гардијска механизова-

на бригада и делови 36. тенковске бригаде 4. корпуса и упућени ка Великом Врачару и Цветковој механи. Тиме је тежиште операције пренето на источне прилазе Београда и у рејон Болеча, ради окружења и уништења корпусне групе *Stettner*. Дунавска ратна флотила 16. октобра садејствовала је 74. стрељачкој дивизији Црвене армије у заузимању Смедерева, које су немачки заштитни делови напустили и повукли се за главнином преко Гроцке ка Болечу.

Борбе у граду јуришних група

Током 16. октобра немачке групе опкољене су на јужним падинама Великог Врачара, код Цветкове механе и на Коњарнику, разбијене су и највећим делом уништене. Ради затварања правца јужно од Авале, преко Рипња ка Обреновцу, Штаб 1. армијске групе извукао је 16. октобра поподне из града 11. дивизију и пребацио је у рејон Авале, а 17. октобра и 16. дивизију

у рејон Моштанице, Мељака и Рушња; из правца Младеновца пристигла је 23. дивизија 14. корпуса НОВЈ и посела положаје код Врчина и Рипња, а 21. дивизији наређено је да 18. октобра нападне немачке снаге код Липовице и Шуговца, а потом продужи наступање према Болечу. За подршку 21. дивизије код Калуђерице одређена је 15. гардијска механизована бригада (пристигла из рејона јужно од Гроцке), а 16. и 11. Дивизија, делови 5. самосталне гардијске мотострељачке бригаде (пристигла са правца Пожаревац – Смедерево) код Пиносаве и Љуте Стране. Према Заклопачи и Рипњу пристизали су делови 74. и 233. стрељачке дивизије 75. стрељачког корпуса.

Пошто снаге корпусне групе *Stettner* нису успеле да се пробију у Београд, командант групе одлучио је 17. октобра увече да прегруппише своје снаге и да изврши пробој између Авале и Врчина према Обреновцу. Ради тога образовао је борбене групе: *Wittmann* (98. и 99. ловачки пук) – за пробој између Авале и Врчина; *Hillebrandt* (92. моторизована бр и 1. и 2. пук *Brandenburg*) за обезбеђење десног бока из правца Београда; *Langrock* (54. ловачки и 116. извиђачки батаљон, делови 117. ловачке дивизије и расположиве полицијске јединице) – обезбеђење левог бока и позадине од Гроцке и Ритопека. Око 16 часова је група *Vittmann* наступила са положаја Мали и Велики камен–Липовица и напала 11. дивизију и 1. бр 5. дивизије у с. Зуце, где су се борбе продужиле и у току ноћи 17/18. октобра.

За то време вођене су жестоке борбе у граду. Јуришне групе јединица 1. и 6. пролетерске и 28. ударне дивизије и јединица Црвене армије, уз подршку тенкова, артиљерије и минобацача, чистиле су кућу по кућу, улицу по улицу, из којих су Немци пружали снажан отпор. У тешким борбама 1. пролетерска дивизија, уз подршку делова 36. тенковске бригаде, заузела је до мрака 16. октобра Прву мушку гимназију (у Улици Цара Душана) и електричну централу, избацила до Народног позоришта и до угла Улице кнеза Милоша и Маршала Тита, а 17. октобра на Теразије и заузела Игуманову палату; за то време на сектору 6. пролетерске и делова 28. дивизије вођене су и даље тешке борбе око зграда министарстава у Немањиној, кнеза Милоша и Сарајевској улици; 18. октобра 1. дивизија заузела је зграду Народног позоришта и избацила пред Студентски трг (Краљев трг). Истовремено, делови 73. и 236. стрељачке дивизије уз подршку тенкова водили су жестоке борбе на својим правцима дејства. Немачка група на Чукарици пружала је и даље јак отпор и бранила мостобран. Ноћу 16/17. октобра, 17. и делови Бродске бригаде 28. дивизије заузели су основну школу, али су Немци, добивши појачање од два батаљона, који су прешли понтонским мостом преко Аде циганлије с леве обале Саве, 17. октобра изјутра противнападом повратили школу и покушали да се преко Бановог брда пробију у сусрет немачким снагама с правца Авале. Противнападом 17. октобра делова Бродске бригаде, и делова 73. стрељачке дивизије Немци су одбачени, и у наставку борби 18. октобра сабијени на још ужи простор на Чукарици.

Заробљено 200 топова и 1500 возила

Ујутру 18. октобра кренула је 21. дивизија ојачана 1. крајишком и 2. личком пролетерском бригадом у напад заједно са 15. гардијском механизованом бригадом Црвене армије са положаја Клупе – Ерино брдо – Сирдан – Голо – Осоје против групе *Hillebrandt* која се на левој обали Болечице налазила десно и лево од пута Болеч–Београд. Ова група се правовремено повукла за групом *Wittmann*, па је 21. дивизија брзо избила у рејон Болеча, где је разбила групу *Langrock* и запленила технику и тешко наоружање (око 200 топова, око 1500 разних моторних возила и много другог оружја и опреме, а заробила преко 1100 нем. војника). У рејон Болеча пристигли су и делови 74. стрељачке дивизије и 5. гардијске механизоване бригаде. Немци су и даље настојали да се преко Зуца и Великог брда пробију према Шупљем камени. Притиснути од Болеча 21. дивизијом и деловима 15. гардијске механизоване бригаде, од Авале 11. дивизијом, од Врчина, Заклопаче и Рипња 23. дивизијом и деловима 74. и 233. стрељачке дивизије, а јужно од Авале дуж друма деловима 5. моторизоване бригаде и 6. бригадом 36. дивизије, подржавани од јединица 9. мешовитог авиокорпуса, Немци су опкољени и сабијени на узаном простору. Тешке борбе су вођене целог дана. Немцима је успело да се са групом од око 4000 војника пробију јужно од Шупљег камена према Цветковом гробу уз велике губитке, али је бреша убрзо затворена деловима 11. и 23. дивизије НОВЈ, деловима 233. стрељачке дивизије и 5. моторизоване бригаде Црвене армије.

У другој етапи заузет је већи део града и коначно су сломљени покушаји корпусне групе *Stettner* да се пробије од Смедерева и споји са снагама у Београду, чиме је била присиљена да тражи други правац пробоја. Тиме је био одлучен исход операције. Основна карактеристика ове етапе је вешто и брзо маневрисање снагама 1. армијске групе НОВЈ и јединица Црвене армије, чиме су паралисани сви покушаји Немаца са правца Смедерева да се пробију према Београду. Садејство између јединица Црвене армије и НОВЈ било је потпуно и успешно, како у оперативним тако и у тактичким размерама. Спорост у извлачењу корпусне групе *Stettner* и неадекватни борбени поредак у покушајима пробоја у град знатно су допринели поразу Немаца.

Трећа етапа напада (18–22. октобар).

Крајем дана 18. и 19. октобра настављено је уништавање опкољених немачких јединица у рејону Авале и с. Врчина. Због великих губитака, у Немаца је настало расуло и масовно предавање. Поједине групе покушавале су да се пробију било куда (у једном таквом покушају погинуо је 18. октобра командант корпуса Валтер Штетнер. До краја дана (19. октобра) цела окружена групација је уништена. Групу која се

Да се зна: Београд је слободан

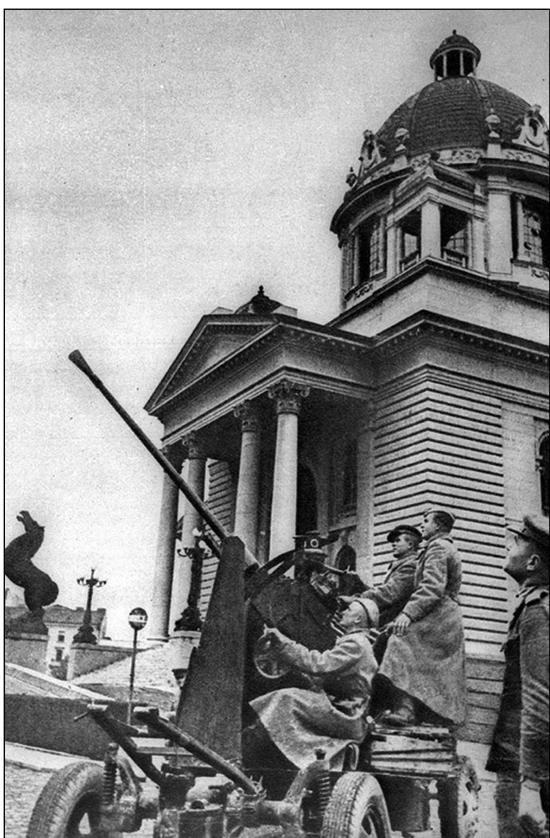
18. октобра пробила према Цветковом гробу и друге мање делове који су избегли уништење, гониле су јединице 12. ударног корпуса, један пук 233. стрељачке дивизије, 53. мотоциклистички пук и делови 5. моторизоване бригаде и наоружано становништво до с. Коцељева, где су их прихватили делови дивизије *Bottcher* из Шапца. Дотле су у Београду настављене борбе несмањеном жестином. На Чукарици је 19. октобра 17. бригада 28. дивизије уз подршку једне чете пешадије Црвене армије заузела фабрику шећера и избила до подвожњака. Немци су сабијени код тунела, у школу и цркву. У центру града 1. пролетерска дивизија, уз подршку тенкова и артиљерије 4. корпуса заузела је 19. октобра палату Албанију, хотел Москву и Управу града, где су Немци пружили најжешћи отпор, а 6. пролетерска дивизија и делови 28. дивизије и 73. гардијске дивизије и 13. механизоване бригаде Црвене армије рејон Министарства саобраћаја и хотел Београд. У многим кућама вођене су борбе за сваки спрат и сваку собу. Немци су се повукли према Калемегдану и на ужи рејон старог Савског моста код главне железничке станице. Ноћу 19/20. октобра почели су повлачење преко моста на леву обалу Саве; око 2 часа 20. октобра 1. дивизија, 11. инжењеријска јуришна бригада и делови 36. тенковске бригаде и 236. стрељачке дивизије, заузели су Завод за израду одеће, Доњи и Горњи град, а око 6 часова и Калемегдан. Последње борбе вођене су око главне железничке станице и моста на Сави, у чијем се рејону концентрисало више јединица: 6. пролетерска и делови 28. дивизије НОВЈ, делови 13. механизоване бригаде и 209. пук 73. стрељачке дивизије Црвене армије. У општем јуришу, уз подршку авијације 9. авиокорпуса Црвене армије заузета је главна железничка станица, а затим и мост.

Немци су организовали одбрану леве обале Саве са наслоним на Земун и Бежа-

нијску косу. До подне су преко моста пребачени делови 13. механизоване бригаде, 2. моторизовани батаљон 14. механизоване бригаде, делови 211. и 214. пука 73. стрељачке дивизије Црвене армије и 1. личка и 13. пролетерска бригада 6. дивизије НОВЈ. Уз подршку артиљерије, они су избили до железничке пруге и образовали мостобран, а одмах затим као други ешелон преко моста је пребачена 22. бригада 6. дивизије НОВЈ. Око 14 часова 13. механизована бригада упућена је на Чукарицу. Око 17 часова делови 13. и 15. мех. бригаде, 3 батаљона 6. пролетерске дивизије и делови 28. дивизије извршили су напад на мостобран немачких снага на Чукарици и до 19 час. протерали Немце на леву обалу Саве и тиме је Београд био ослобођен. Ујутро 21. октобра продрле су 13. пролетерска и 22. српска бригада и делови 73. стрељачке дивизије до јужне ивице Земуне, где су задржани јаком артиљеријском ватром, а 1. бригада 6. дивизије је преко аеродрома избила на Бежанијску косу. Подршку напада вршила је бригада оклопних чамца и 58. бтр Пратећег обалског одреда Дунавске ратне флотиле Црвене армије. Борбе за Земун настављене су и ноћу 21/22, а ујутро 22. октобра око 9 часова Немци су били присиљени да се повуку у правцу Руме. За време борби за Земун 12. корпус, ојачан 117. противтенковским и 563. минобацачким пуком Црвене армије, прешао је Саву код Скеле и Умке, и наступајући ка Руми, заузео до 22. октобра Купиново, Ашању, Бољевце, Јаково, Петровчић и Карловчић. У трећој етапи јачина и сила удара, упорност јединица НОВЈ и Црвене армије, и садејство између њих, било је све потпуније, али је и непријатељ пружао жилав отпор, посебно у рејонима мостобрана на десној обали Саве, Калемегдану, Савском мосту, ширем рејону железничке станице и на Чукарици. Његово командовање у тактичким оквирима било је на завидној висини.

Млади борци заједно прослављају победу, уз песму, стегнуте песнице, заставе Совјетског савеза и југословенску тробојку са петокраком

Одлучујућа битка трајала је шест дана и била је део опсежног оперативног плана Народноослободилачке војске Југославије и совјетске Црвене армије: Совјетски војници бране зграду Скупштине од напада из ваздуха

Грађани ступали у бригаде НОВЈ

Губици: немачки око 15000 погинулих и 9000 заробљених; 1. армијске групе око 3000 погинулих и 4000 рањених; трупа Црвене армије око 960 мртвих (број рањених није познат).

У Београду извршена је до тада највећа концентрација снага НОВЈ на једном прав-

Партизан Младен Петровић, док су се још размењивале гранате и рафали, развио је југословенску тробојку са петокраком на тада највишој згради у граду - палати „Албанија“. Београд је коначно био слободан

цу; први пут је НОВЈ заједнички изводила тако велику операцију у непосредном садејству са Црвеном армијом. Користећи се раније стеченим искуствима у борбама око насељених места, јединице 1. армијске групе ванредно су се снашле и у условима борби у Београду. У седмодневним уличним борбама успешно су се користиле подршком тенкова, артиљеријом и инжињеријским јединицама Црвене армије. Са великим еланом, ванредном снажљивошћу и испољеном храброшћу, освајале су улицу за улицом, упркос врло упорној одбрани немачких трупа. Борци једи-

ница Црвене армије показали су и у борбама за Београд све изванредне борбене квалитете стечене у дотадашњим дуготрајним тешким борбама и победама. Бориле су се и јуришале упоредо са јединицама НОВЈ, настојећи да се што пре извојује победа, али да се град максимално поштеди од рушења.

У борбама за Београд грађани су масовно пружали јединицама НОВЈ и Црвеној армији пуну подршку и свестрану практичну помоћ. Многи су као борци ступали у бригаде НОВЈ са оружјем које су отели од Немаца. Уочи борби за ослобођење у Београду су дејствовале три групе отпора (које је београдска партијска организација још једном формирала за борбу против немачких окупатора и њихових помагача у окупираном граду). У својим редовима имале су преко 2000 наоружаних бораца. Својим одлучним акцијама истакла се група од око 200 активиста са Пашиног брда. Организовано је осматрање, чување и освајање важнијих објеката (водовода, електричне централе, главне поште, мо-

ста на Сави итд.) које је непријатељ припремио за рушење. Жртвованим радом једна група родољуба успела је да спасе од рушења водоводну централу на Белим Водама, а група из Улице Вука Караџића образовала је за борце НОВЈ и Црвене армије партизанску болницу. Спасена је и зграда Радио-Београда, а једну од најзначајнијих акција Београђани су извели приликом спасавања главне телефонске централе у Палмотићевој улици. Организовано је по граду отимање оружја и санитарског материјала по магацинима, као и скидање немачких ознака на раскрсницама и путевима.

Ослобођењем Београда створена је велика слободна територија као стабилна позадина, а јединице НОВЈ преузеле су део повезаног стратегијског фронта од Драве до Јадранског мора, који су самостално држале као део савезничког обруча који се стегао око Немачке. Тиме је створена могућност да се мобилишу и организују сви извори снага великог дела земље за њено коначно ослобођење. То је изазвало знатне промене у организацији, формацији и наоружању НОВЈ, што јој је омогућило да на Сремском фронту, делом својих снага пређе на фронтално ратовање. Ослобођењем Београда, онемогућено је извлачење групе армија Е,

која се повлачила из Грчке, најпогоднијим и најкраћим правцем преко Београда, већ је набачена на заобилазни и тешко пролазни правац преко Босне, што је било од великог значаја за даље борбе у Југославији и за јужно крило општег фронта Црвене армије у даљим операцијама; београдска победа у целој земљи изазвала је нов борбени полет за коначно ослобођење земље. Доласком Националног комитета ослобођења Југославије, ослобођени Београд постао је средиште целокупне војне и политичке активности нове Југославије.

(Крај)

ПИШЕ: мр сц.
др Часлав
Антић

Проблем звани дискус хернија КАО УБОД НОЖА У СЛАБИНСКОМ ДЕЛУ

Узрок болести је реуматски процес на међупршљенским зглобовима и слабост леђних мишића. Зато се дискус хернија најчешће јавља код људи који живе и раде у влажним и хладним просторијама и оних који дуго седе, као што су програмери, возачи, посебно трактористи, дактилографи, шалтерски радници...

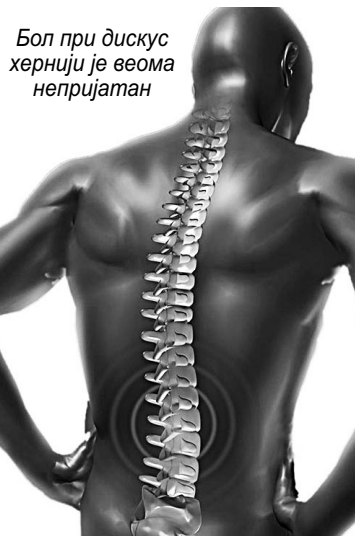

Лечење без лекова

Коштани део кичме и зграђен је од 34 пршљенова: седам вратних, 12 грудних, пет слабинских, пет крсних и пет репних. Укупно 24 пршљена је слободно и повезано са интервертебралним (међупршљенским) дискурсима и лигаментима везивно-ткивне везе, поред тога појачана је и чврстим параверебралним (поред кичме) мишићима. Најчешћа места локализовања херније дискуса јесте предео између Л4 и Л5 слабински и Л5 и Л1 крсних пршљенова.

Дискус хернија је последица незгодних покрета - сагињање, подизање терета, напор и трауматска оштећења. Појава бола (који је уопште један од најјачих познатих болова у медицини) је магла, пацијенти га описују као „убод ножа“ у (лумбалном) слабинском делу при напору или при незгодном покрету. Тежина напора не игра пресудну улогу, јер се хернијација дискуса може догодити и при лакшим покретима, чак и при кијању и кашљању. Болесник описује да је остао у положају у коме га бол затекао „уочио се“ и једва доспе до постеље сам.

После краћег или дужег времена ирадијација (ширење), бол дуж ишијалдичног живца иде чак до пете који се при покретима појачава. Покрети у лумбалном (слабинском) делу кичме су веома болни. Болови се појачавају при смењу, кашљању кијању и напимању. Појачавају се у седећем положају, док се у лежећем смањују. У

Бол при дискус хернији је веома непријатан

Болест настаје између пршљенова при наглим покретима

кревету заузимају принудан положај у коме је бол колико-толико подношљив. Болан екстремитет је често утрудио и тешко покретан. Због болова пацијенти ноћима не спавају, па су веома уморни и исцрпљени.

Узрок болести је реуматски процес на међупршљенским зглобовима и слабост

леђних мишића. Зато се дискус хернија најчешће јавља код људи који живе и раде у влажним и хладним просторијама и оних који дуго седе, као што су програмери, возачи, посебно трактористи, дактилографи, шалтерски радници... Највећи број пацијената је између 40 и 60 година, а опсег јављања је од 20 до 90 година,

У акутној фази херније дискуса неопходно је апсолутно мировање, лежање на тврдој и равnoj постелји која се не угиба, без устајања и за неопходне хигијенске потребе. Повољно делује примена локалне топлоте термофора или електричног јастучета. Аналгетици (средства против болова) се примењују перорално (кроз уста) и парентерално (давањем ињекција, инфузија и слично). Да би пражњење црева протичало без напора који погоршава хернијацију дискуса, дају се лаксативна средства.

Хируршке интервенције примењују се само код веома тешких случајева, у којима се ни после дуготрајне конзервативне терапије (после шест и више месеци) не постижу побољшања или који врло често рецидивирају праћени тешким. поремећајем сензибилитета - и моторне функције код којих је пало стопало или

не могу да контролишу сфинктере). Јак бол није индикација за операцију. Применом одговарајућих ињекција, инфузија и блокада, за седам до осам дана бол се смањује за 80-100 одсто. После тога пацијенти настављају са узимањем одговарајућих лекова и физикалном терапијом у циљу јачања мишићног и лигаментарног апарата.

Вежбе које треба радити при дискус хернији

Генијалан, а једноставан рецепт славног травара Маурицеа Месеђеа

ХИТНА ПОМОЋ ПРОТИВ БОРА

Маурице Месеђе један је од најцењенијих травара прошлога века, као хитну помоћ против бора наводи маску и напитак од јечма који данас имају потпуно оправдану научну позадину у помлађивању.

Састојци: 200 гр јечма; облози, газа.

Припрема: У литри воде кувајте 200 грама (најбоље преко ноћи намоченог) јечменог зрна (око 1 сат). Згњечите га у кашу и пасирајте кроз фино платно или газу. Скупите процеђену текућину. Кашу нанесите на лице и држите 20 минута. Очистите лице.

Затим ставите на лице облоге од процеђене течности (држите их неких 15-так мин) и попијте 1 чашу те течности. То поновите једном недељно. Лице ће вам бити предивно, сјајно и глатко, а боре видљиво смањене!

За облоге и напитке покушајте наизменично користити једне од следећих припремака: (1) чај од цветова моравке (2 прстохвата на шољицу); чај од латица црвене или дивље руже (5 прстохвата на шољицу); чај од листова или цветова дивље маћухице (3 прстохвата за 1 шољицу); чај од цветова липе (4 прстохвата на једну шољицу); чај од листова и цветова љубице (3 прстохвата за 1 шољицу).

Јечам обилује незасићеним масним киселинама. Садржи витамине А, Д, Е и веће количине витамина Б12 (који је иначе редак у биљкама). Богат је и минералима попут калија, магнезија, цинка, гвожђа, фосфора, кобалта, флуора и јода. Јечам је богат и пантотенском киселином (витамин Б5), која има кључну улогу у стварању еритроцита и полних хормона.

Јечам садржи лигнане ко-

ји имитирају естроген и на тај начин утичу на здравије изглед коже. Лигнани су фитоестрогени који подстичу производњу колагена. Њих добијате испијањем процеђене текућине. Виша присутност лигнана у крвотоку повезана је с млађањим изгледом и смањеним ризиком од рака дојке.

У јечму је присутна и азелаична киселина која је веома интересантна козметичкој индустрији због учинка на избјељивање коже и смањивање хиперпигментација у вањској примјени. Азелаична киселина инхибира тирозиназу, ензим који узрокује производњу меланина и тиме појаву мрља.

Напитак од јечма богат је антиоксидансима. У једној студији откривено је да су ови антиоксиданти значајни у превенцији пероксинитрита, радикала који напада ткиво коже и узрокује оштећење ДНА - главни разлог бора.

Јечам обилује селен и цинком, минералима који се у нашем телу налазе у врло малим количинама, али су, као и многи други микроелементи, врло битни за нормално функционисање организма. Они су првенствено кључни за станичну поделу, ензимско дјеловање јетре и других органа у јачању имунитета и за уклањање отрова из организма.

Минерал селен помаже у одржавању еластичности коже јер штити од слободних радикала. Јечам побољшава тон коже и смањује затезање што чини кожу податнијом и младоликијом. Његови антиоксиданси одгађају знакове старења. Док висок удео цинка убрзава процесе зацељивања коже и ткива.

Јечам има и детоксикацијски утицај на читав организам што је такође битно за постизање љепше пути.

И. Сабљић

Природни лек за прехладу

ЕФИКАСАН НАЧИН УМАЊЕЊА ТЕГОБА

Од природних препарата препоручујемо да пробате:

Мед. Можете га додати у чај против прехладе са мало лимуна. То је одлично за упалено грло, а помаже и код кашља. Дobar је јер има антимикробна својства.

Бели лук. Као и мед, делује против микроба, а у томе је посебно користан његов састојак алицин. Он може смањити симптоме, али је у суштини бољи као превентивна мера, него као лек против прехладе.

Пробиотици су „добре бактерије“ које се могу наћи у некој храни и поправити микрофлору ваших црева.

ва ако је нарушена. Црева имају важну улогу у размени храњивих материја, па је за брже оздрављење јоко важно да функционишу беспрекорно. Пробиотици можете наћи у облику суплемената, али и у неким намирницама као што су кефир и јогурт.

Лан. Прелијте семе лана водом и ставите да прокључа док се смеша не згусне. Не изгледа пријатно, ни претерано укусно, али то можете поправити са мало меда и лимуна. Ово је супер лек за прехладу, а конкретно за кашаљ.

Рен. Ако сте га јели, вероватно знате колико рен може бити моћан у отварању дисајних путева. За то је заслужан његов специфични активни састојак - сингрин који му даје љутину. У добром броју случајева биће довољно да пожелите да спремите салату (или онај прелив за печење од свежег рена) и да га наредите. Већ то ће покренути лавину из вашег носа. Можете га нареданог помешати са мало меда. Тада је одличан против кашља.

ЧАЈЕВИ ЗА ПРЕХЛАДУ

Природан лек за прехладу су свакако бројни биљни чајеви, пре свега зато што се хидрирате и у исто време користите предности које неке биљке имају у лечењу прехладе.

Чај од ехинацеје – биљка за коју се сматра да може смањити трајање вируса и скратити време болести. За чај се користи корен биљке, 1-2 грама дневно и не дуже од недељу дана. Неке студије су потврдиле да је ехинацеја добра и ефикасна, неке нису. Оно што се јесте показало то је да ехинацеја може утицати на дејство других лекова па није баш универзални лек за прехладу. Посаветујте се са лекаром пре употребе.

Чај од ђумбира – код нас још увек није нешто што смо навикли да имамо код куће, а требало би. Између осталог зато што је одличан лек за прехладу. Умирује болно грло, онај упорни иритантни кашаљ, а посебно је добар за смањење осећаја мучнине. Садржи извесне дозе капсаицина, пиперина и гингерола који делују као антиоксиданти.

За припрему овог чаја за прехладу треба вам:

- 6-8 кашика свежег корена ђумбира који треба изрендати,
- мало цимета,
- мало свеже исцеђеног сока од лимуна,
- 4 шоље воде.

Уколико желите да засладите чај, најбоље је да додате мало меда. Воду прокувате да прокључа, а онда додате ђумбир. Кад се прохлади, пре него што треба да га пијете, додајте цимет, мед и лимуну сок.

Чај од коприве. Овај чај ојачаће вам имунитет. Коприва је богата витаминима и минералима, а конкретно витамином Ц, гвожђем, цинком магнезијумом и бакром.

SLUŠNI APARATI NA LEKARSKI RECEPT POSEBNE POGODNOSTI ZA VOJNE PENZIONERE !

- VRHUNSKA AMERIČKA TEHNOLOGIJA
- NEVIDLJIVI SLUŠNI APARATI
- PRODAJA NA RATE

BEOGRAD, Sazonova 18a
011/2435-924

NOVI SAD, Vase Pelagića 4
021/425-370

WWW.SLUSNIAPARATIZONEX.RS

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ
Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

НАСЛОВНА
СТРАНА:

Снимио:
**Звонимир
Пешић**

Година XVII. Број 189. ОКТОБАР, 2019.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Душан Старчевић,
Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ
Добросав Алексић (Алексинац),
Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић, (Подгорица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабац),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Драган Дабетић (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној са-
радњи закљученог са УВПС, адво-
кати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београ-
да, ул. Балканска бр. 18, локал 93
(ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и
064/1735395; Клијенте прима: утор-
ком: од 17.00-19.00 часова;
За потребе војних пензионера оба-
вљаће следеће правне послове: да-
ваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

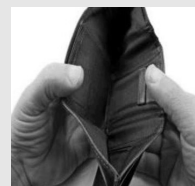
Уколико користите услуге у вези са-
хране преко Удружења војних пензионе-
ра Србије требало би да знате да услу-
ге могу користити чланови УВПС, чла-
нови њихових породица, као и сви оста-
ли војни осигуранци.

Преко Удружења могу се добити
комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање терми-
на за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почести,
- помоћ око сређивања докумената
пре и после сахране ради регулисања
права чланова породице после смрти
војног осигураника,
- бесплатан долазак у стан породи-
це преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се
добити у месним и општинским орга-
низацијама УВПС, или директно на тел.
011/8333-142 и 011/6161-769; 064/1660-
423 и 011/3181-812.

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

Ако журиш да стигнеш на
време,
можда си закаснио.
Мораш стићи пре времена.

Правда и право се често
мимоилазе.
Када правда победи не мора
значити да је у складу са
правом.
Важно за делиоца правде, али
не и за правника.

Правда је више него људска, а
право често државно и људско.
Право не мора бити у праву, а
правда мора.

Човеку затреба правда кад-тад.
Чак и оном ко је дели.

Да ли је могућа сахрана пре
смрти?
Не чините то ником, а себи
поготову.

Драган М. Живаљевић

TANJA^{dent}

Стоматолошка ординација „ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких
услуга војним пензионерима и чла-
новима њихове породице, са 10%
попуста.
Такође се нуди и могућност одло-
женог плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Др Тијана Миловановић
др стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х